

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Första Kammaren. N:o 18.

Onsdagen den 18 Mars, e. m.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades fem protokollsutdrag för sammanträdet på förmiddagen.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, angående vissa delar af tullbevillningen.

32 punkten.

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.*

Herr Dahl: Den fråga, som här föreligger, är enligt min åsigt både i tullpolitiskt och statsekonomiskt hänseende en af de viktigaste, som efter vårt nya statsskicks införande förelagts Riksdagen till pröfning och afgörande. Det är därför icke att undra öfver, att allmänna uppmärksamheten har mer än vanligt rigtats på behandlingen af denna fråga så väl inom Bevillnings-Utskottet som sedermera nu inom Riksdagens båda Kamrar. Icke heller kan det vara öfverraskande, att den offentliga pressen bemäktigat sig frågan för att söka utreda den, men just i det hänseendet torde finnas skäl att beklaga, att icke saklig insigt samt lugn och moderation fått mera allmänt göra sig gällande vid den inom pressen förda diskussionen. Den stora allmänheten, som hvarken har tid eller förmåga att intränga i en sådan frågas alla detaljer, låter därför blott så mycket lättare sin uppfattning bestämmas af pressens uttalanden, och så utbildas en opinion, i många stycken ensidig och vilseledd, men som dock kan utöfva ett visst inflytande afven på frågans afgörande i Riksdagen.

Såsom tillhörande reservanterna i Utskottet, ber jag att något utförligare, än i reservationen kunnat ske, få angifva skälen, hvarför jag ansett mig pliktig att intaga en sådan ställning till frågan. Frågan är mycket viktig, har varit föremål för olika uppfattningar, och jag kan därför icke vara så kort i mitt anförande, som jag skulle önska.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Jag har alltid vid mina yrkanden på lämpliga reformer i vår tullagstiftning fasthållit den grundsatsen, att införseln af råvaror bör vara tullfri liksom äfven införseln af de beredningsämnen som våra egna industriidkare behöfva för att med någon utsigt till framgång kunna möta utlandets konkurrens. Jag behöfver därför icke försäkra, att ingen skulle hellre än jag se, om vi kunde slippa vidtaga några tullpolitiska åtgärder mot den i allt större mängd i vår införsel ingående spanmålen, emedan det ju kan sägas, att spanmålen är i viss mening en råvara för *all* produktion, i det nemligen en rikligare tillgång derpå till billigt pris främjar befolkningens produktiva verksamhet i alla riktningar. Men nu möter det förhållandet, att produktionen af just denna råvara ingår bland vårt lands hufvudsakligaste och viktigaste förvärfvskällor och att det icke kan finnas minsta tvifvel derom, att ju icke vårt land skulle vara i stånd att deraf producera tillräckligt för befolkningens behof. Derfor har det synts mig vara angeläget att taga under ompröfning, huru vida det icke vore rätt och klokt att låta den tullpolitiska grundsatsen vika för den trängande praktikens kraf och förläna vårt lands modernäring samma trygghet, som den i de flesta länder i Europa, så väl som i Nordamerika, redan vunnit, och der vid använda alldeles samma medel, som der anlitats. När icke blott vårt grannland Norge länge haft och ännu fortfarande har spanmålstullar, utan äfven förhållandet är detsamma med flertalet af Europas stater, Schvitz, Italien, Spanien, Österrike, Ungarn, Frankrike, Turkiet och Tyskland, så bör väl deraf klarligen framgå, att dessa länders regeringar och folk insett och erkänt ändamålsenligheten af en sådan statsekonomisk åtgärd. Hvad särskildt Tyskland beträffar, är det ju ett känt faktum, att detta land, efter att 1879 hafva infört spanmålstullar, sedan dess vunnit en sådan erfarenhet af denna åtgärds ändamålsenlighet, att regeringen detta år framlagt förslag om ytterligare åtgärder i samma syfte, och att Riksdagen anslutit sig till denna regeringens uppfattning samt stadgat i vissa fall flerdubbelt högre tullsatser än de förut gällande.

När man år 1857 här i landet efter engelskt mönster vidtog den tullpolitiska reform, genom hvilken Sverige öfvergick till frihandelssystemet, i fråga om de s. k. lifsmedelstullarne, så begick man efter mitt förmenande alldeles samma fel, som några år senare förnyades, då på traktatsvägen en stormlöpning gjordes mot många viktiga grenar af landets förädlingsindustri. Felet var, att man uttog steget på en gång allt för stort. Plötsliga och våldsamma omkastningar i ett lands ekonomiska lagstiftning medföra alltid oreda och förluster. När under en längre tidsföljd samma bestående existensvilkor hunnit gifva en utpreglad gestaltning åt stora och för ett lands ekonomi viktiga näringsintressen, så måste alltid en tvär och genomgripande rubbning i dessa existensvilkor innebära ett i statsekonomiskt afseende mycket vådligt experiment. Här gälde experimentet 1857 landets viktigaste näring, jordbruket. Det är onekligt, att det var blott ett experiment; ty man visste icke, huru det skulle utfalla. Vi hade för hvete allt ifrån 1842

haft en tull af 3 kronor och senare af 2 kronor 25 öre pr tunna; för råg var tullen först 2 kronor och sedan 1 krona 25 öre; för korn först 1 krona 50 öre och senare 1 krona 12 1/2 öre; för hafre först 1 krona och sedan 75 öre; för arter först 2 kronor och senare 1 krona 50 öre; samt för allt mjöl 10 procent utöfver den tull, som var stadgad för den omalna spanmålen. På en gång, med ett penndrag, togs nu detta förut medgifna skydd bort, och landet lades öppet för den utländske jordbrukarens arbetsalster. Det är ju alldeles tydligt, att derigenom skulle en ombildning af jordbruket här i landet nödvändigtvis komma till stånd, och vi skulle utsättas för en omgestaltning af jordbruksproduktionen. Hvarför vidtogs då denna både i statsekonomiskt och statsfinansiellt hänseende så vågade åtgärd? Jag vill säga att den var vågad, när jag jemför den svenske jordbrukarens ställning i detta fall med den utländske. Denne senare är icke underkastad våra lagar, är icke skyldig att svara inför våra domstolar, behöfver icke bidraga till underhållande af våra statsinstitutioner, till aflöningen åt våra tjenstemän, icke deltaga i försvaret af vår politiska sjelfständighet, utan han står fullkomligt oberoende af allt, som på det innerligaste sammanhänger med hela vår nationella tillvaro. När nu åt den främmande konkurrensen medgafs att få begagna vår inhemska marknad för försäljning af sina varor, oaktadt han var löst från alla dessa förpligtelser till vårt land, fri från allt deltagande i våra statsutgifter och våra dryga kommunala utskylder samt derjemte alldeles oberoend af våra högt uppdrifna finanstullar, som hårdt trycka all produktion här i landet, så vågar jag påstå, att åt denne främmande jordbrukare gafs ett privilegium, genom hvars förkrossande öfvermakt den svenske jordbrukaren måst se sin ställning undergräfd, tills han omsider dukat under.

Orsaken, hvarför denna åtgärd vidtogs, finna vi lätt, om vi besinna, att våra då ledande finansmän ville, i bästa afsigt naturligtvis, lyckliggöra vårt land med en s. k. frihandel efter engelskt mönster. När Englands öfverlägsna industri, sådan den utvecklats under sekelgammalt tullskydd af strängaste art, gjorde det till en bjudande nödvändighet att söka i utlandet öppna nya marknader för engelska manufakturalster, men den då ännu på kontinenten rådande tullskyddspolitikern lade hinder i vägen, så måste England sjelft träda i spetsen, måste bryta ned alla tullskrankor och öppna sin marknad för en konkurrens från "hela världen". Men — jag vågar härvid vädja till Kammarens ledamöter, af hvilka de fleste torde känna denna sak lika väl som jag — man vidtog icke denna åtgärd förr, än man genom de sorgfälligaste undersökningar hade fullkomligt öfvertygat sig om, att Englands öfvermåktiga industri hade ingenting att befara af en sådan konkurrens. Den enda svårighet, som yppade sig, var den, att industriidkarne energiskt motsatte sig reformen, så länge jordbruket hade något skydd, emedan det hette, att derigenom industriidkarnes lefnadskostnader fördyrades och produktionskostnaderna alltså äfven stegrades samt täflan med utlandet sålunda för dem försvårades. Englands jordbruk måste således uppoffras, och detta skedde med kall beräkning

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

af följderna. Man sade alldeles öppet, att Englands jordbruk redan icke längre kunde tillfredsställa den allt mer växande industriidkande befolkningens behof af lifsmedel och att det således blott vore en tidsfråga, när det i allt fall skulle få dödsstöten genom tillförseln utifrån.

När i vårt land tio år senare en dylik reform skulle genomföras, måste man af lätt insedda skäl gå samma väg för att komma fram till samma mål. Det var icke värdt att försöka genom starka tullnedsättningar gå bröstgänges till väga mot vår industri förr än man kunde påpeka, att åtgärder vidtagits att genom borttagande af tullen å jordbruksprodukter göra lefnadskostnaderna för industriidkarne och dermed äfven produktionskostnaderna billigare. I alla tider har för den stora massan af befolkningen ingenting varit hugnessammare än löften om billiga lefnadskostnader. Hvarje åtgärd, ledande till ett sådant mål, måste hafva god utsigt att blifva i vidsträcktaste mening populär. Att bryta ned motståndet mot de så kallade lifsmedelstullarnes afskaffande var således lätt, och det är tydligt att jordbrukarne, då de sågo sig utan allt skydd för *sin* handtering, skulle blifva de ifrigaste att ropa på billiga pris å sina förnödenheter af fabriksvaror och manufakturalster. Det visade sig emellertid här hos oss, att man icke kunde gå till väga mot vår förädlingsindustri på ett lika hårdhänt sätt som förut mot jordbruksnäringen. Det blef af rent statsfinansiella skäl nödvändigt att förfara skon sammare emot en och annan tillverkningsgren, men från den tiden har öfver viktiga grenar af vår inhemska förädlingsindustri hängt ett Damoklessvärd, färdigt att när som helst, allt efter som en starkare opinionsvind kunde genom en aggressiv frihandelspress emot desamma frammanas, falla ned öfver dem och afskära lifsvilkoren för deras tillvaro här i landet. Jag behöfver icke säga herrarne, hvad följderna deraf naturligtvis måste blifva. Kapitalet och företagsamheten måste under sådana förhållanden med berättigad misstro draga sig tillbaka från en eller annan allt för mycket hotad näringsgren. Endast genom den olyckliga misstron mellan de olika arbetareklasserna, mellan jordbruksarbetarne å ena sidan och å andra sidan de i städerna bosatta fabriks- och handtverksarbetarne samt mellan olika slag af dessa inbördes, i det de eggats att missunna hvarandra hvarje liten fördel genom ett tullskydd, som skulle komma blott endera till godo, har det kunnat åstadkommas, att man ännu i våra dagar får från arbetarnes djupa led höra, i stället för yrkande på stadigt och väl lönadt arbete, blott rop om billiga pris på allting, hvarom just den af dem fullkomligt oförstådda frihandeln underhåller så bedårande förhoppningar. Det är denna billighetsteori, från början framhållen af dem, som ifrat för frihandeln, och sedan på god tro adopterad af den mindre upplysta folkmeningen, som anstiftat största skadan för all ärlig produktion både här och i andra länder. Den stora allmänhetens oftast vilseledda uppfattning af sammanhanget mellan ekonomiska orsaker och verkningar har varit det vapen, som mången gång gifvit svåra och stundom oläkliga sår åt stora grenar af vårt lands industri. Jag skulle här kunna vidlyftigt för herrarne fram-

lägga bevis, att detta äflande efter billiga varor just har varit orsaken till att arbetslönerna måst nedsättas, att arbetsskickligheten förminskats, att svek och bedrägeri insmugit sig i tillverkningen, ja äfven förfalskning af sjelfva arbetsmaterialet måst tillgripas. Detta gäller till och med om de billiga lifsmedel, som man vill tillhandahålla den stora befolkningen. Den ena näringen efter den andra har råkat i betryck, tills nu ordningen kommit till jordbruksnäringen. Det ingår från många delar af landet klagomål, att ställningen för denna närings idkare blir allt mer och mer betryckt. Det är tydligt, att detta icke har kunnat inträffa på en gång, och vår jordbruksstatistik kan visa, att ända från den tid, då allt skydd för jordbruksprodukter här borttogs, har en omgestaltning af jordbruket måst ega rum. I stället för att vårt land förut hade ett utförselöfverskott af alla sädesslagen, så har sedan dess införseln af de ädlare och dyrbarare slagen tilltagit, d. v. s. landet har bragts till nödvändigheten att allt mera anlita de utländska sädesodlarna för att få sitt behof af bröd fyllt. Detta har sin grund deri att, sedan vår jemförelsevis lilla och lätt öfverfyllda marknad blef lagd öppen för införsel-spekulationerna, och de utländska sädesvarorna kunde här tidigare på hösten införas, än den här i landet skördade säden kunde till försäljning hiuna utbjudas, så stälde sig snart odlingen af hvete och råg allt mera osäker, och landtbrukarne funno det därför rådligare att slå sig på en sädesproduktion, som var mindre kostsam men tillika gaf utsigt till åtminstone någon afsättning åt spekulerande exportörer, än att fortsätta den ofta förlustbringande odlingen af de dyrare och ädlare sädesslagen.

Nu har Utskottet visserligen sagt, å sid. 13, att om det ena landets konkurrens stundom tvingar det andra att i större eller mindre grad ändra arten af sin produktion, så får detta icke betraktas såsom någon nationalförlust för det senare landet, men Utskottet medgifver dock, att sjelfva öfvergången från den ena produktionsarten till den andra kan vara förenad med mer eller mindre betydande omkostnader och andra olägenheter. Om det nu är en allmänt erkänd lag för all sund statsekonomi, att man bör föra konsumenter och producenter så nära hvarandra som möjligt — och här i ligger ett väsentligt vilkor för en rask och kraftig utveckling af *all* industriell verksamhet — så bör detta väl äfven få gälla om jordbrukets alster och särdeles om de tyngre och mera skrymmande af dessa, emedan transportkostnaden måste å ena sidan verka tryckande på prisen å de exporterade billigare, men å andra sidan höja prisen på de hit införda ädlare slagen.

Af den bilagda statistiska öfversigten kunna herrarne lätt finna, att vi också redan kommit till den ståndpunkt, att vi icke längre förmå med värdet af våra utförda jordbruksalster betäcka kostnaden för dem, som inköpas utifrån. Detta bör vara så mycket mera nedslående, som vi senaste åren haft i allmänhet goda skördar. 1880 var det bästa skördeåret under hela seklet, och 1882 var i vissa fall ännu bättre. Vi må väl då med någon oro fråga oss, huru vi i finansielt hänseende skulle kunnat reda oss, om vi

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

i stället för dessa goda skördeår haft ett eller flera svaga, då vi känna att för vårt land skillnaden mellan ett dåligt och ett godt år nu representerar ett kapitalvärde af 80 å 100 millioner kronor. Man har förut alltid framhållit vår stora hafreelexport såsom en equivalent för införseln af hvete och råg. Utförselstatistiken visar likväl bäst, huru vacklande den kan vara. Den uppgick 1879 till 674,000 kubikmeter, men sänkte sig 1884 till 361,000 kubikmeter, detta beroende derpå, att äfven den utländska marknaden kan tillfälligtvis finnas öfverfylld, och sålunda exportspekulationen här varda väsentligen bunden. Hvad händer i sådant fall? Odlaren måste sälja för att skaffa sig pengar för utskylder och lefnadskostnader. Han kan icke magasinera sin hafre och vänta på bättre tider, utan måste afyttra den äfven till ett för honom ruinerande pris. Jag frågar, om det är väsentligt bättre stäldt med vår stora smörexport, som äfven alltid framhållits som ett glädjande moment i utvecklingen af vår landthushållning. Vi veta alla, att vårt finaste smör kunnat betinga på utländsk marknad ända till 1 krona 20 öre, men att det på sista tiden sålts till 86 å 90 öre pr skålpund, således med en prisreduktion af inemot 30 procent.

När man nu gifver våra landtmän det välmenta rådet, att de böra gå öfver från det extensiva brukningssättet, med sädesodling till hufvudsyfte, till det mera intensiva med ladugårdsskötsel och mejerihandtering såsom hufvudsak, så visar den redan vunna erfarenheten, att åtminstone för den mindre jordbrukaren äfven denna vägs beträdande kan vara förenad med faror och förluster. Ja, det är till och med lätt att inse, att för den mindre jordbrukaren denna öfvergång knappast är *möjlig*, ty dertill skulle fordras ett förlagskapital, uppgående till ett eller två hundra kronor pr tunnland. Öfvergången är således icke lika lätt, som när man utbyter ett slitet klädesplagg mot ett nytt. Klarsynte statsekonomer bebåda, att vi stå inför en fullständig ombildning af Europas jordbruksförhållanden, och att de utvecklade kommunikationerna skola göra Ostindien, Nordamerika, Australien och Afrika till vår världsdels kornbodar. Derför vidtaga också de nationer, der jordbrukarklassen är den öfvervägande, alla möjliga åtgärder för att möta följderna af denna förändring, och för att just åt de mindre jordbrukarne kunna lemna ett stöd i deras kamp för tillvaron. Här vill man göra alldeles ingenting. Det enda råd man här gifver landtmännen är, att de få vara beredda att ställa sig på diet d. v. s. svälta, tills de olyckliga förhållandena kunna gå öfver. Men då vi veta, att svenske landtmäns jord är till omkring halfva sitt taxeringsvärde betungad med in-tecknad skuld, å hvilken räntan måste punktligt liqvideras, och att egarne dessutom oftast hafva andra skulder, vanligen mot namnsäkerhet, så böra vi väl inse, att äfven de största enskilda ansträngningar och försakelser icke kunna räcka till att råda bot för en sådan ställning som den nuvarande.

Utskottet förmenar, att den föreslagna tullpolitiska åtgärden endast skulle gagna de större jordbrukarne. Enligt min uppfattning är detta alldeles falskt. För dem gifvas många andra resurser

och äfven utan en sådan åtgärd kunna de jemförelsevis lättare reda sig mot olyckorna af en kris, men för de mindre jordbrukarne är deremot denna fråga just jemnt upp en fråga om att vara eller icke vara. Utskottet förmenar också, och jag har fått höra det äfven från andra håll invändas, att det vore en otillräcklig hjälp med den nu föreslagna åtgärden. Men jag vågar påstå, att i det hänseendet hafva vi att stödja oss på den i andra länder vunna erfarenheten. Efter fem års tillämpning i Tyskland af de 1879 införda tullsatserna, hafva reformens förut obevekligaste motståndare, naturligtvis med undantag af sjöstädernas fria handelspress och några handelskamrar, öppet erkänt, att reformen verkat till landets gagn. Afsigten, som 1879 uttalades, var just att åt landets jordbrukare bevara den för dem så ytterst vigtiga spanmålsodlingen och åt dem bereda i eget land en tryggare marknad, och detta mål har vunnits, utan att någon skada eller olägenhet för andra samhällsklasser deraf inträffat. Erfarenheten har visat, att alla profetior i sistnämnda hänseende varit falska.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

För min del är jag på det lifligaste öfvertygad, att förhållandena hos oss snart nog skulle gestalta sig på samma sätt, om vi beslutade en liknande åtgärd.

Jag har alltid respekterat andras åsikter, men icke tvekat att öppet uttala min egen och har ej nu ansett mig kunna svara för att tillbakavisa de bekymrade uttalanden, som från alla håll ingått till Utskottet, oaktadt, såsom redan är nämnt, den föreslagna åtgärden ej står tillsammans med min egen tullpolitiska grundåskådning. Jag böjer mig för omständigheternas kraf. Enligt mitt förmenande är det hög tid att från statsmakternas sida någonting göres för att höja den onekligen tryckta ställningen i landet, för att lifva till arbete och företagsamhet och för att förebygga hotande finansiella förvecklingar, hvilka lätteligen kunna taga en äfven för vår statskredit farlig utsträckning.

Det är på sådana skäl jag anslutit mig till reservanterna, till hvilkas förslag jag värdsamt får yrka bifall.

Detta anförande mottogs med talrika bifallsrop.

Herr Claëson: Det nu föreliggande spörsmålet, hvilket utan tvifvel är från många synpunkter ett viktigt spörsmål, har sedan lång tid tillbaka lifligt intresserat mig och jag har genom noggrant aktgifvande på förhållandena vid de jordbrukskriser, som stundom inträdt, kommit till den öfvertygelse, att det onda, som en del jordbrukare vid sådana tillfällen plägar tillskrifva frihandeln, har helt andra, för den opartiske granskaren temligen i öppen dag liggande orsaker. Detta skulle dock ej föranledt mig att nu yttra mig i denna fråga, hvilken så mycket diskuterats utom Riksdagen och blifvit så väl utredd af Bevillnings-Utskottet i dess förevarande betänkande samt af Utskottets ordförande under öfverläggningen på förmiddagen. Det, som egentligen förmått mig att begära ordet, är de egendomliga förhållandena i min hembygd, hvilka jag ansett böra beaktas och därför ber att nu få fram-

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

lägga, desto hellre, som den föregående talaren, likasom en talare i förmiddags, visat sig icke hafva om dessa förhållanden någon aning. Öfre Dalarne, der jag är bosatt och innehar jordegendom, har en sådan rikedom på små jordegare, att man derom knappast kan göra sig en föreställning. De hafva hvar för sig deremot ingen rikedom på jord, utan små jordlappar, oftast långt skilda från hvarandra och från bostaden och därför mycket tidsödande att sköta. Hvete odlas der icke, med knappt nämnvärda undantag, men det ingår dock nu mera i viss mån äfven i de fattigare jordegarnes hushållning. Visserligen finnas der en del jordegare, och till dem hör jag sjelf, hvilka kunna försälja råg, men vi äro dock ett försvinnande fåtal mot de många, som måste köpa hela eller en stor del af sitt behof äfven i denna väg, i ty att sedan gammalt de små jordegarne här odla nästan uteslutande hafre, bland-säd, potatis och gräs. Då man å andra sidan betänker, att de smärre jordegarnes föda hufvudsakligen består af bröd, gröt, väl-ling, pannkaka och andra mjölrätter, så är det alldeles uppenbart, att dessa smärre jordegare, som, om vi vilja vara rättvisa, kanske äro de mest betryckte, enär de hafva de knappaste lefnadsvilkoren, icke allenast ej skulle hafva något gagn af det föreslagna tullskyddet, utan skulle derigenom få än svårare att lifnära sig; ty den bild, som protektionisterna framställa, att visserligen säl-jarne skola få genom tullskyddet mera betaldt för sin vara, men köparne icke derföre behöfva betala mera, det är en skenbild, som väl för någon tid kan synas ega sanning, men enligt sakens natur skall just på de tider, då motsatsen vore mest önskelig, visa sig vara en illusion. Till dessa många små jordegare, hvilka skulle lida af den ifrågasatta tullen, finnes, efter hvad jag antager, äfven i andra trakter af landet, om än icke i samma grad, motsvarighet, t. ex. i de små jordtorparne. Dessa jordegare i min hembygd, som skulle få sina lifsmedel fördyrade, de skulle, det kan jag bestämdt försäkra, icke få någon anmärkningsvärd ersättning härför i ökad arbetsförtjenst; ty deras biförtjenst består i ytterst ringa grad genom biträde åt andra jordbrukare, utan mestadels genom malm-körning, timmerdrifning och dylikt, som ej kan ökas genom span-målstullar.

När dertill kommer, att så väl den stora lösa arbetarebefolkningen som det betydande antalet af så kallade konsumenter, af hvilka en stor del äro föga bemedlade, skulle genom denna tull få sina oundgängligaste lifsmedel fördyrade, och då det väl strider mot hvarje rättvist skattesystem att pålägga en skatt, som är starkt progressiv nedåt, så att den träffar den fattige, med stark aptit utrustade och hufvudsakligen af spanmålsprodukter lefvande, mångdubbelt hårdare, än den mera bemedlade, hvilken har råd att bestå sig en matordning, deri dylika produkter ingå i en jämförelse-vis ringa grad, får jag på det varmaste yrka bifall till Utskottets hemställan.

Äfven detta yttrande framkallade många bifallsrop.

Friherre Barnekow: Då det möjligen kan förvåna några inom denna Kammare att finna mitt namn bland reservanternas antal, ber jag att med några ord få tillkännagifva min ställning i frågan. Jag har under flera år suttit såsom ledamot i Bevillnings-Utskottet och jag har, om ock icke med nöje, sökt att med uppmärksamhet följa förhandlingarne derstädes. Jag har dervid funnit något, som herrarne säkerligen också funnit, nemligen att då protektionister och frihandlare uppställa sig gent emot hvarandra, så kunna de aldrig öfvertyga hvarandra om någonting. Här talades om i förmiddags, att den ene tager icke skäl. Ja, mine herrar, den andre tager heller icke skäl, och då kan man ju icke öfvertyga hvarandra. Derför är det icke min uppgift att söka öfvertyga mina motståndare, utan blott att tillkännagifva min ståndpunkt. Jag har kommit till den åsigten, att man dock icke kan envist och strängt fasthålla vid en princip, som i teorien kan låta utmärkt, men för praktiska sinnen stöter på många svårigheter.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Vidare kommer den frågan: hvem som betalar tullen, när den pålägges? Jag tror, att protektionisterna säga, att våra finanstullar betalas af konsumenterna. Hvad åter skyddstullarne angår, vill man från denna sida påstå, att genom den inhemska konkurrensen skulle priset kunna nedtvingas, så att äfven producenterna någon gång få bidraga till dessa tullar. Frihandlarna åter påstå bestämdt, att konsumenterna i alla händelser betala tullen. Men dessa frihandlare, som jag gerna skulle vilja följa i derastendens, de drifva sin sats allt för långt, ty de säga, att konsumenterna i vårt land betala tullen, när den pålägges här, men när denna tull pålägges i ett främmande land, då blir det producenterna här, som få betala den. Man kommer då till det orimliga resultatet, att vi få betala icke blott våra egna tullar, utan äfven utlandets. Jag ser framför mig en ledamot, som tvekar på uppgiften. Jag beder då att få motivera mitt påstående. Jag går till trätullen. Huru mycket göres icke här hos oss, för att icke tyskarne skola lägga tull å våra trävaror? Men hvad skulle det göra oss? Då det är konsumenterna i Tyskland, som få betala den, så torde vi enligt frihandelsteorierna vara alldeles oberoende deraf, men att vi det ej äro, visar sig derutaf, att frihandelsvänliga personer gerna ingå på handelstraktater just för att skydda våra producenter här i landet mot en tull i ett främmande land. Huru vill man förklara dessa motsägelser? Men låt oss utgå derifrån, mine herrar, att det blir konsumenterna, som få betala tullen; då skulle ju denna tull verka för landtmännen såsom ett skydd. Då tränger sig den tanken på mig, äro våra svenska jordbrukare berättigade att erhålla något skydd af några andra inom landet? Nej, svara frihandlarna, dertill äro de icke berättigade, derför att jordbrukarne producera en vara, som är en nödvändighetsartikel för alla och särskildt för arbetarne. Och så äro vi inne på den historien, och då söker man först att uppställa dem, som hylla min åsigt, såsom fiender mot och förtryckare af arbetarne. Låtom oss då se efter, hvad det finnes för slags arbetare i vårt land. Vi hafva jordbruks-

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

arbetare, fabriks- och industriarbetare och sådana, som arbeta i städerna. Jag börjar med jordbruksarbetarne. Om dem säger Utskottet: "För den betydande, till antalet må hända öfvervägande del af vår arbetarebefolkning, som hemtar sin näring omedelbart af arbetet med jordens brukning, kan visserligen spanmålstullen så till vida vara mindre menlig, som de vanligen bekomma vissa kvantiteter lifsmedel, oberoende af dessas pris". Utskottet erkänner således, att der är majoriteten, och det skall jag bedja få taga fasta på, att der hafva vi majoriteten af arbetarne. Men, sedan säger Utskottet, att spanmålstullen visserligen skulle verka mindre menligt för dessa arbetare, därför att de få sina varor in natura. Men huru kan den då alls verka menligt? Hvad skulle det göra dem, om rågen kostar 10 eller 20 kronor, då de få sin föda gratis. Men vi hafva äfven sådana arbetare, som få icke blott sin föda in natura. Vi hafva t. ex. statkarlar, de förekomma mycket allmänt — jag ber om ursäkt, om jag går för mycket i detaljer — dessa statkarlar hafva 4 till 5 tunnor råg, lika mycket korn och, hos oss åtminstone, potatis antingen satt eller in natura. Då skulle spanmålstullen verka menligt för dem. Det tillgår hos dem vanligen så, att de använda sin råg till bröd, men sälja 2 å 3 tr korn. Om vi då skulle få skyddstullar, så skulle det höja priset äfven på kornet, och det blefve ju en fördel för dem. Då kan man väl icke säga, att spanmålstullen skulle vara för dem menlig. De få ju en krona mera för 1 tunna korn. Sedan hafva de äfven potatisen, som de till en del kunna sälja. Reservanterna hafva också tagit detta i betraktande genom att söka förhindra importen af majs, hvarigenom ju dessa arbetare kunna få mera betaldt för sin potatis. Jag törs ej begära, att mina motståndare skola godkänna mitt bevis här vid lag, ty, som jag förut påpekat, här är ej fråga om att taga skäl, men jag har blott framkastat den tanken, att den, som får en krona mera för en tunna korn, den har en krona mera i fickan. Men det kan väl hända, att de komma, som bevisa mig, att jag haft orätt.

Sedan komma vi till de rent fria arbetarne. För dem gäller precis detsamma som för fabriksarbetarne. Man säger, att om den, som sköter fabriken, är i tillfälle att blifva af med sin vara, så kan han gifva sitt folk arbete. Följaktligen, om jordbrukaren sättes i bättre ställning, så kan han också bättre aflöna sitt folk.

Derpå komma vi till städernas arbetare, och här har jag verkligen med glädje läst, att den sidan, som kallas frihandlare, har i någon mån justerat sig, det har jag aldrig förut sett, och jag har troligtvis också nu läst orätt, men jag skall bedja få läsa upp hvad Utskottet härom säger. "Hvad särskildt angår brödprisen, bör icke heller förglömmas, hurusom — möjligen med undantag för de största städerna — det endast är en jämförelsevis ringa del af den stora allmänheten, som i bagarbodar upphandlar sitt bröd." Troligen har jag misstagit mig, men jag tolkar detta så, att det kan hända, att den, som köper sitt bröd i brödbodar, icke är så mycket beroende af spanmålsprisen. Men om förhållandet icke är så, om man skulle få betala sitt bröd dyrare i städerna, så

återkommer jag till den fråga, hvarmed jag började mitt anförande, nemligen den: hafva Sveriges jordbrukare någon rättighet att begära skydd? Jag vill då fråga, hafva icke städerna något skydd? Jo, de hafva ett ganska betydande skydd. De hafva flere millioner kronor — jag behöfver icke påpeka hvarifrån de komma — men städerna hafva, som sagdt, flere millioner i skydd. Om så är förhållandet, så äro de också i tillfälle att kunna aflöna sina arbetare bättre, än vi kunna på landet, och det bästa beviset härför är, att i allmänhet strömma arbetarne till städerna. Allt vattnen skall i hafvet, och arbetarne strömma dit, der kapitalen och rikedomen finnas.

Men vi hafva flere kategorier. Jag kommer nu till den tredje kategorien: löntagarne. Hur ställer sig saken för dem? Det har verkligen funnits en tid i vår historia, då landtmännen fingo hög betalning för sin vara. Då sade löntagarne, vi få köpa så dyrt, gif oss ett lönetillägg. Hvad gjorde då landtmännen? Jo, de gifvo desse löntagare ett dyrtidstillägg, och så blefvo de skyddade. Nu har en annan tidpunkt inträffat; skulle det skyddet må hända vara behöfligt äfven nu? För min del tror jag icke att det behöfves, ty om skyddet blef gifvet för att de fingo betala sina varor för dyrt, så böra de, när varorna nu blifvit billigare, lemna skyddet tillbaka.

Utskottet säger vidare: "endast de större jordbrukarne skulle förtjena på tullskyddet, men de mindre skulle icke förtjena någonting". Nu, tänker man, hafva vi först lyckats att sätta upp arbetarne mot jordegarna, och kunna vi sedan lyckas att sätta de mindre jordbrukarne upp emot de större, då hafva vi fått alla i luften på hvarandra, och då äro vi herrar på täppan. Men jag ber att få varna jordbrukarne för sådana der spränggranater, som kastas in ibland dem. Jag tror, att vi ganska väl behöfva hålla tillhoppa och icke låta någon skingra oss, ty vi hafva dertill för många gemensamma intressen. Jag vill äfven påpeka, att det är icke så farligt med den der saken. Hvad de mindre jordbrukarne beträffar, så, om de icke hade något att sälja, vet jag sannerligen icke, huru de skulle bära sig åt för att betala sina skatter. Då säger man i Utskottet, att de sälja icke hvarken råg eller hvete. Ja, det är möjligt, men ej bevisadt, och det finnes andra varor, som de sälja, såsom korn och potatis. I min hemtrakt, der sälja de åtminstone ofantligt mycket potatis. Vidare sälja också de mindre jordbrukarne rätt mycket svin och grisar. Jag talar om förhållandena nere hos oss. Här uppe tror jag icke, att de sälja så mycket svin, ty här tycker man visst icke om dessa husdjur, men jag har hört, att här också förut gått till på samma sätt. Förr gödde man också här svin, men nu går det icke för sig längre. Det är dock origtigt att förfäktat den åsigten, att de mindre jordbrukarne icke hafva något att sälja, ty att de det hafva, det visar sig deraf, att de betala sin skatt. Men så säger man slutligen till de mindre jordegarna, I skolen icke bry eder om denna sak, ty det behöfves helt andra åtgärder för att hjälpa er ställning. Hvad är då det för andra åtgärder? Det skulle väl vara att göra någon

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

slags skattelindring för dem. Hur går det då, när man kommer in på det området? När man säger: städerna hafva så mycket brännvinsmedel, att de kunna dela med sig åt landsbygden, då svaras det: nej, det går icke an, det vore att ruinera städerna, vi tala i nykterhetens intresse etc. Blir det så fråga om andra lindringar, så svaras åter: nej, det går heller icke an; jordbrukarne hafva ju köpt sin jord med dessa skatter. Icke kan man efter-skänka dem. Nå, hvad är det då, som går för sig? Det är alls ingenting. Resultatet blir då, att vi landtmän taga hvad vi kunna få; kunna vi icke få det ena, så taga vi det andra.

Nu har jag talat om oenigheten inom landet. Låt oss sedan se saken i stort. Huru ställer sig Sverige som nation i förhållande till utlandet? Då säger Utskottet, att frihandeln har varit för oss ofantligt välsignelsebringande. Den har drifvit oss till den ståndpunkt, på hvilken vi i närvarande stund befinna oss. Ja, det är också min åsigt. Men på hvilken ståndpunkt befinna vi oss då? Att den är osund, derom tror jag många äro ense. Jag går icke så långt, att jag säger att frihandeln gjort någon skada, jag tror att den har gjort godt, och att vi aldrig skulle kommit till den hastiga utveckling, som vi nu uppnått, om vi icke haft frihandeln. Men det finnes något, som heter försigtighet. Det händer, att man ibland rusar för hastigt åstad. Man måste hemta andan ett ögonblick. Fråga är, om vi icke nu stå på den punkt, att vi måste göra några inskränkningar i handelsfriheten. Derom säger ock Utskottet något, nemligen: "att det friare varubytets verkningar för vårt land varit välgörande, torde vara af erfarenheten ådagalagdt" — detta vill jag ej bestämdt bestrida. Men så fortsätter Utskottet: "och om än, hvilket Utskottet icke vill förneka, inskränkningar deri under särskilda förhållanden och till viss grad kunna vara erforderliga, tror dock Utskottet icke, att i förevarande fall skäl äro för handen till nya sådana inskränkningar på det område, hvarom nu är fråga". Dermed har Utskottet erkänt, att inskränkningar kunna komma i fråga, och det är fråga, om vi icke i närvarande stund behöfva sådana. I hela världen har producerats mera, än som kunnat konsumeras. Hvad är anledningen dertill? Jo, det är den ofantligt uppdrifna konkurrensen, som tvungit alla att, för att kunna existera, sälja så mycket som möjligt och, för att det kunna, åter producera så mycket som möjligt; och deraf har blifvit följden, att man producerat allt för mycket. Vi komma genom hastigare kommunikationer i täfian med sådana länder, som icke i någon mån taga vara på sitt kapital, utan nu producerat i flera år massor af säd till ofantligt billigt pris. Huru skola då vi bära oss åt, som på samma gång skola söka bibehålla kapitalets eller egendomens värde? Jo, säger man till oss, det är mycket bra, det är en stor fördel, att vi få dessa varor billigt, och hvad I än gören, stannen icke, gån blott på. Men då svaras det: Ja, jag vill gerna gå på, men jag har inga penningar, de äro slut, och jag blir ej af med mina varor. Ja, då fån I gå och låna flera penningar. Blott ni kan hålla stängen tills vidare, så blir allt bra. Ja väl, men det finnes också ett ordspråk som säger:

medan gräset gror, så dör kon. Kan svenska jordbruket ensamt bestå i konkurrensen om alla andra länder skydda sig? Men, säger man, hvad hafven I att klaga öfver? Sen på Amerika. Der ser man jernvägsbolag och banker, som gå under. Ja, det är icke våra bolags och bankers fel, att så icke sker äfven här i landet. Men hvad är orsaken? Jo, att staten trädt emellan och skyddat dem. Men modernäringen, den behöfver intet annat skydd än tunga skatter, tyngre än andra skattdragandes; nekas oss skydd, så ställ oss lika med öfriga skattdragande och vi skola kanske kunna undvara skyddet.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Ser man på vår finansiella ställning, så finner man, att importen stigit och exporten minskats. Huru skall det gå i längden? Det skall gå utmärkt bra, säger man. Att landets import ökas är ett bevis på konsumtionsförmåga. Det bevisar, att landet är rikt. Ja, men om man lånar pengar, så är man väl icke rik? Jo, det är ett bestämdt bevis på rikedom och det bästa exemplet derpå är, att de land, som exportera mycket och importera litet, äro fattiga. Går jag dem då hårdare in på lifvet och säger: det är besynnerligt, ty om en enskild person betalar ut mer, än han får in, så blir han ruinerad. Ja, då säga de: men så är icke förhållandet i handelspolitiken, utan här beror det på *handelsbalansen*. Hvad är då denna handelsbalans? Jo det är den osynliga vinsten, som uppkommer vid utbytet af varorna länder emellan. Ja, men det beror på, om det är svenska eller utländska fartyg, som föra varorna, och derpå, om utlänningarne lura svenskarne eller svenskarne utlänningarne. Jag är icke betjenad med den förklaringen, att allt beror på handelsbalansen. Det påminner mig om en historia, som jag någon gång hört. Det var en person, som hade ett större jordbruk. Han hade hört talas om, att det dubbla italienska bokhålleriet skulle vara så utmärkt. Han skaffade sig en person, som förde hans böcker efter detta bokhålleriet. Vid årets slut skulle egaren revidera bokföringen och fann då af de särskilda balanserna, att han skulle hafva 5,000 kronor i behåll. Då gick han till sin hustru och sade: "nu har jag 5,000 kronor i behåll från förra året." "Hvar äro då pengarne?" sade hustrun. "Jo, de stå här i böckerna." Så säger jag också om handelsbalansen. Konsumentens fickor äro tomma, och producentens äro också tomma. Men pengarne ligga i handelsbalansen, och der få vi taga dem, om vi kunna.

Jag har sökt att klarera min ståndpunkt. För att nu komma till något slut, så är orsaken, hvarför jag befinner mig på denna ståndpunkt, den, att jag tror, att vi stå inför en sådan tidpunkt, då detta balanserande möjligen borde stärfas i någon mån. Jag hyser stort förtroende för våra finansmän här i landet. Jag tror att de anse sig hafva saken klar för sig, men jag är icke så blind för dem, att jag icke kan se hvad andra länders finansmän här vid lag göra; de flesta länder hafva börjat slå in på en mera protektionistisk handelspolitik, och frågan kan då blifva, om inte också Sverige bör iakttaga någon försigtighet ett ögonblick, för att sedan möjligen kunna gå framåt så mycket raskare. Det är därför, att

*Ifrågasatt
införslaget
å spannmål.
(Forts.)*

jag innehar denna ståndpunkt, som jag anhåller om bifall till reservanternas förslag.

Herr Widmark, Henrik: Äfven för mig är det ett behof att få nämna den ståndpunkt, jag intager i denna viktiga fråga.

Det är först och främst, enligt mitt förmenande, egendomligt, att vår modernäring, jordbruket, efter ett år, då skörden i sin helhet varit medelgod, skall kunna sägas lida af ett större tryck, än den på många år gjort. Hurudan skulle ställningen hafva varit för den händelse det sista året i stället varit ett missväxtår? Männe icke då landtbrukarne skulle haft verklig anledning att klaga högljudd, och männe icke klagomålen då varit fullt berättigade? Nu vill man råda bot för detta jordbrukets betryck genom att lägga tull på de produkter, som stamma från jordbruket.

För den händelse det varit ett missväxtår, männe man äfven då sökt eller velat tillgripa samma botemedel? De allra fleste — jag undantager naturligtvis de personer, hvilka anse att tullar på de oundgängligaste lifsmedel och råämnena äro ett osvikligt medel att höja en befolknings välstånd, att höja dess konsumtions- och produktionsförmåga — skola vara eniga med mig, skola gifva mig rätt deri, att man under sådana förhållanden, det vill här säga under tider, då landet lider af följderna af ett missväxtår, icke kan eller icke bör lägga tull på lifsmedel. — Nu är förhållandet det, att stora trakter af vårt land, äfven under de allra lyckligaste skördeförhållanden, icke för nutiden äro i den ställning eller hafva ett så utveckladt jordbruk, att de kunna framalstra spannmål och andra produkter af jordbruksnäringen till den myckenhet, att det förslår för den befolknings behof, som bor i dessa trakter.

Denna befolkning måste därför köpa och hemta en högst väsentlig del af sin brödföda och öfriga jordprodukter dels från andra orter inom landet, dels från utlandet. Är icke dessa människors ställning, i någon mån åtminstone, att förlikna med deras, som befinna sig under ett missväxtårs förhållanden; och är det så, kan det för visso ej heller vara till fördel för dem att genom tull få lifsmedlen fördyrade. Tullen, den nu ifrågasatta, kan nemligen icke varda till fördel för befolkningen i andra trakter af Sverige, än derifrån lifsmedel kunna afyttras. Och blir det icke därför en ojemn börda för svenska folket, om man lägger tull på spannmål? Är detta tillvägagående ett sätt att utjemna de bördor, hvartill nutiden säger sig sträfva? Nej, det *kan* aldrig blifva det.

Jag medgifver gerna, att jordbruket för det närvarande är betryckt; men jag tror icke, att ställningen är så ogynsam som den utmålas. Männe icke orsaken till den tryckta ställningen till ej oväsentlig del ligger deri, att jordbruket för det närvarande befinner sig i en kris, att man håller på att slå in på nya vägar, och frångår det gamla brukningssättet? Uti detta Bevillnings-Utskottets betänkande har man ju tydligen bevis därför, att jordbruket, om det skall hållas uppe, måste slå in på en ny bana och att, der sådant redan skett, detta visat lyckliga resultat. Att öfvergångsperioden skall föra betryck med sig, det är icke annat,

än hvad som kunnat förutses, är enligt mitt förmenande icke alls underligt, men det kommer att gå öfver; och min fasta tro är, att det skall varda till stor fromma för jordbruksnäringen, om de svenske jordbrukarne fortfara att utveckla sitt jordbruk på samma sätt och i samma riktning, som nu inslagits; de skola då snart komma på rätt hvarf. Det är ju äfven så, att flere jordegare öfverbetalt sina egendomar, att arrendatorer, öfverskattande jordens produktionsförmåga, hafva iklädt sig arrenden, som de hafva svårt att komma ut med; men icke råder man bot för dessas betryck genom att sätta tull på spanmål och jordprodukter. Sådant blir blott palliativ, ingenting annat!

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Här har sagts och i tryck många gånger uttalats, att arbetarebefolkningen såväl i städerna som på landet, att våra handtverkare, att industrien skulle komma att beredas fördelar genom tull på lifsmedel; ty, säges och skrives det, både produktion och konsumtion skola till följd deraf ökas. Men denna bevisföring får jag icke in i mitt hufvud! Det må jag upprigtigt bekänna.

Det skulle, för att nu taga ett exempel, således varda så, att denna befolkning i Norrland, uppgående till $\frac{1}{4}$ af hela invånarantalet derstädes, om icke mer, hvilken är sysselsatt i trävaruindustriens tjänst — hvilken arbetar ute i skog och mark största delen af sin tid, eller är anställd vid lastplatserna och sågverken — det skulle, säger jag, varda en fördel för dem att betala en eller annan krona mera för mjölsäcken!? Skulle tull, satt å spanmål, kunna verka derhän, att konjunkturerna för trä blefve så pass förbättrade, att de nämnde arbetarne kunde betala mer för sin föda? Nej, spanmålstullen kan aldrig en så kraftig verkan åstadkomma! Och den bevisförare, som för sådant tal på läpparna, framkommer med bevis, som, lindrigast sagdt, äro haltande.

Innan jag slutar, vill jag nämna, att i det län, der jag bor, anses jordbruket vara den säkraste och tryggaste näringen; och detta, mine herrar, i en ort, der åringen från jorden vexlar så som i öfre Norrland. En arbetare är glad, om han kan komma öfver en jordbit och sättas i tillfälle att få bruka jord. Uppodling af jord och utveckling af jordbruket går der märkbart framåt; och för min del tror jag, att den tid skall komma, då äfven Norrbotten skall kunna producera jordbruksalster i tillräcklig mängd för den befolkning, som bor der; men jag hoppas, önskar och tror, att röster derifrån, ej ens när den tiden inträffar, skola komma att höjas för tull på de oundgängligaste lifsmedlen.

Herr Storckenfeldt: Då jag sist var i tillfälle att yttra något i frihandelsfrågan, antydde jag såsom en möjlighet, att jag skulle komma att öfvergifva mina äldre vapenkamrater och blifva — jag vill ogera säga det fula ordet — protektionist, utan skulle hellre vilja kalla det "frihandelsmotståndare" — det är just icke så vackert det heller, men det låter dock icke så illa — i fall dessa skulle kunna förelägga sådana bevis, att äfven jag förstode dem, att lifsförnödenheter icke komme att fördyras genom tullsatser, utan till och med just genom dem skulle komma att erhållas till

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

bättre pris; då, säger jag, skulle jag kanske komma att desertera från frihandlarne. Men detta bevis har emellertid uteblifvit, och jag står därför kvar bland de rättrogne och anser det lyckligt och nödvändigt att lifsförnödenheter i inskränkt mening, sådana utan hvilka ingen kan lefva, såsom spannmål, mjöl, kött, fläsk, ost och smör etc., alltid måtte förblifva tullfria.

Frihandelsmotståndarne hafva här framdragit ett motiv; och beklagligtvis kan jag icke vederlägga det. Det är sant allt igenom. De hafva talat om landtbrukarnes tryckta ställning; ja, vår ställning är så dålig, att det fattar ingen, som icke direkt beröres deraf. Jag och kanske flere med mig minnas med saknad den tid, då det fans små försörjningsanstalter för hem- och brödlösa. Jag tror att här i Stockholm det fans en sådan försörjningsanstalt på Götgatan, och i provinserna hade man sådana små undantag i länsfängelserna.

Detta, säger jag, sakna vi nu. Statsmakterna ströko bort dem. Det var ovist; det var brist på förutseende. Hade de sett, huru vi nu hafva det, hade vi kanske fått hafva dessa asyler kvar.

Emellertid får detta motiv icke verka så, som motståndarne åsyftat. Tullar på spannmål skulle visserligen komma de större jordbrukarne till godo; man har sökt vederlägga den satsen, men detta är verkligen sant; men också endast de större jordbrukarne, och dessa äro ett fåtal. Efter dem komma några flera, som producera och konsumera ungefär lika mycket; och för dem är saken likgiltig. Men sist komma de små jordbrukarne, arrendatorer, torpare, soldater och denna oändliga mängd af arbetare. För dem skulle det vara mindre än intet, det vill säga förlust.

Jag skulle känna mig obeskrifligen generad öfver att hafva bidragit till en lagstiftning, hvarigenom mina arbetare af sina förut redan ganska knappa tillgångar skulle prestera något till mitt eget uppehälle.

Jag känner mig, under det jag nu talar, litet missmodig emot dessa stora andar med sina långa tal och ändlösa sifferserier; men det må blifva dervid! Jag vill nästan icke tro, att de mena så illa med dessa långa serier. Det kommer sig visst deraf, att de oförsigtigt släppt lösa några små nollor, som hängt sig fast vid slutet af talen, då de borde hafva stått i början. De hafva icke åsyftat något fult dermed. Och om de icke vore så okroppsliga, dessa små figurer, skulle det vara lätt att, likt Columbus med ägget, gifva dem en platta att stå på och derefter ställa dem på rätta platsen; men de äro icke sådana.

Hvad jag nu sagt hör icke till ämnet; och jag vill endast sluta med att begära bifall till Utskottets förslag.

Herr Bäckström: Den talare, som nyss var uppe, Friherre Barnekow, började med att säga, att en diskussion i denna fråga nästan icke vore nödig, ty hvarken frihandlare eller protektionister toge några skäl; men jag vill dock påstå, att det finnes någon, som tagit skäl, nemligen just Herr Baronen sjelf, ty om jag

icke missminner mig, var han förra året frihandlare, men nu har han slagit om och blifvit protektionist.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Han nämnde, bland annat, att jordbruksarbetarne skulle hafva ren fördel af att spanmålen blefve dyrare, ty de flesta jordbruksarbetare bestode af statkarlar, som i allmänhet hafva 5 tr råg och 5 tr korn i stat, hvaraf de bruka sälja rågen och 3 tunnor korn, för att skaffa sig, som orden föllo, föda och kläder, och blifva således icke mer än 2 tunnor korn öfver till brödföda, som i sanning icke är mycket och betydligt mindre än jag föreställt mig, att en skånsk arbetare behöfde.

I en sak torde väl dock frihandlare och protektionister komma öfverens, och det är, att af alla tullar äro spanmålstullarne de mest förhatliga, ty de beröra just de oundgängligaste lifsförnödenheterna och träffa hårdast de minst bemedlade klasserna.

Det har här talats om att, i fall spanmål och mjöl blefve dyrare, detta ingenting skulle inverka för konsumenterna; men detta torde väl ändock vara omöjligt att bevisa. I städerna, heter det, skola bagarne få släppa till mellangiften; men i landsorten är man bagare åt sig sjelf i de flesta fall, och det blifver nog under alla förhållanden konsumenten, som till slut får betala kalaset.

Såsom skäl för jordbrukarnes betryckta ställning har man äfven anført dessa deputationer från Östergötland med sina 7,000 underskrifter, deri man i de mest gripande ordalag skildrat sin sorgliga belägenhet. Jag hade aldrig kunnat tänka mig, att något sådant skulle komma från det feta Östergötland. När man frågar en östgöte hvad han är för landsman, brukar han ju annars svara: "östgöte, Gud ske lof!"; men nu får han väl lof att göra på samma sätt som de fattiga smålänningarne, som svara: "smålänning, Gu' nås!" Man hör jemt och ständigt talas om jordbrukets stora betryck. Jag vill icke påstå annat, än att detta betryck är lika stort för det närvarande för alla andra näringar; och detta icke blott i vårt land utan i hela världen. Och icke tror jag, att detta kunde hjälpas genom att lägga tullar på spanmål. Så länge jordbrukarne få något så när rimligt betaldt för sina ladugårdsprodukter, tror jag det icke är någon verklig fara å bane.

Jag är fullt öfvertygad, att det bästa botemedlet för jordbrukarne är att försöka på allt sätt framkalla rikligare skördar; och dessutom finnes det ett annat botemedel både för dem och andra, och det är att söka inskränka sina lefnadskostnader, hvilka på de senare åren högst betänkligt tilltagit i alla klasser.

Jag vill ingalunda betvifla, att icke de herrar, som här ifrå för tull å spanmål och andra jordbruksalster, hafva lika ädla motiv som någonsin de, som hafva motsatta åsikter, men jag kan åtminstone icke med min röst bidraga till att lägga tull på de oundgängligaste lifsförnödenheterna och derfor anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bexell: Af föregående talare har blifvit sagdt, att det endast vore de större jordbrukarne, som skulle hafva vinst och fördel af spanmålstullarne.

*Ifrågasatt
införseltull
å spanmål.
(Forts.)*

Detta är icke förhållandet. Den större jordbrukaren får derigenom endast en indirekt vinst genom att kunna betala större dagspenning till sina arbetare. Jag för min del kommer, om tullen går igenom, att höja mina arbetares dagspenning med 10 procent, hvilket torde blifva nödvändigt för alla arbetsgifvare till följd af den stora efterfrågan, som arbetare genom tullen komma att röna.

Jag anser att det blir de mindre jordbrukarne till fördel, ty de, som endast hafva 20 å 30 tunnland jord att sköta, kunna göra detta sjelfva med tillhjälp af sin familj och stoppa sålunda direkt den lilla prisförhöjningen i sina fickor.

Utskottet har sagt, att våra jordbruksförhållanden äro jemförliga med Amerikas och Rysslands. Detta är icke värdt att svara på.

Nu äro vi beroende af Ryssland i afseende å vår rågimport. Möjligen lägger Ryssland exporttull på denna vara. Och hvad kan värre ske!

Om krigsförhållanden inträffa, skulle hungersnöd genast blifva en följd. Visserligen kan då genom tvångsåtgärder fördelning af inneliggande spanmål under en kortare tid afhjelpa nöden. Men när förråden äro slut, så behöfva fienderna icke vidare öda krut på oss, de kunna svälta ut oss, som man svälter ut räffen i sitt ide. Detta är allt något att tänka på för dem, som nu hafva makten. Jag anser, att om här blir tullskydd på de ädlare sädesslagen, så kan vårt jordbruk återgå i sitt gamla hjulspår och vi blifva oberoende af utländsk spanmålsimport.

Om det skall fortfara som nu är, fordrar försigtigheten inrättandet af kronomagasin, inrymmande ett par millioner tunnor råg; och att oafbrutet vara så beroende af rysk råg för vår brödföda, kan hafva till följd ett ringväsen.

Jag skulle kunna fortsätta länge, men vill ej uppehålla Kammarens tid, utan, hänvisande i öfrigt till min motion, yrkas bifall till reservanternas förslag.

Herr Hammar: Att jag tillhört Utskottets majoritet i denna fråga synes af betänkandet, men jag önskar därför ange grunden för min åsigt i frågan. Först och främst har jag icke kunnat förmå mig att med min röst bidraga till åsättande af tull och dermed försöka att fördyra hela vår arbetarebefolknings enklaste lefnadsförnödenheter, hvaribland hufvudsakligast ingår brödet. Den, som känner våra arbetares på landet lefnadsomständigheter, vet mer än väl, att de ej tåla vid någon inskränkning, och minst genom att på konstlad väg medelst tull söka att fördyra något af deras enklaste födoämnen. Vore en sådan våldsam åtgärd verkligen af behofvet påkallad, borde man åtminstone vara förvissad om att dermed vunnes det åsyftade ändamålet, eller en räddning för jordbrukets betryckta ställning. För min del kan jag icke inse detta; Jag vågar tro att man bör göra någon skilnad emellan jordbruket och jordbrukaren. Det förra lider lika så väl som alla andra näringar af ett, låtom oss hoppas, tillfälligt tryck, då deremot jordbrukaren lider af följderna af att, ty värr, ofta lefvat öfver sina tillgångar, helst nu, sedan förutvarande lånekällor utsinat. Det har

både inom Utskottet och Kammaren talats om större och mindre jordbruk; för min del har jag icke kunnat finna, hvar gränsen deremellan finnes, ty det som anses stort för den ene synes litet för den andre. Vill jag deremot gå en medelväg och t. ex. antaga att en jordbrukare kan i medeltal sälja 50 tunnor hvetet eller råg årligen, efter afdrag af utsäde, trösklön, naturaprestanda samt eget behof, kan detta i sanning icke anses för ett litet jordbruk. Skulle nu en tull af en krona per 100 kilogram åsättas, och man finge antaga att spanmålens värde steg med tullens belopp, dervid dock andra faktorer, t. ex. konjunktur och grödans förhållande, måste betydligt mera inverka, gjorde detta en ökad inkomst för sagde jordbrukare af 50 å 60 kronor årligen. Skulle han med en så obetydligt ökad inkomst vara hulpen, torde den betryckta ställningen icke vara så särdeles stor. Nej, mina Herrar, för min del tror jag, att förslaget till tull å spanmål har en helt annan grund; den nemligen, att när en protektionistisk vind börjar aldrig så litet blåsa, hissar man genast alla segel för att vinna så mycket vind som möjligt är. För öfrigt är i denna fråga sagdt både för och emot så mycket, att den ej torde erfordra ytterligare belysning. Jag ber därför endast att få yrka bifall till Utskottets förslag.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Herr Stråle, Holdo: Vid 1880 års riksdag erhöll jag af Kammaren det förtroende att få en plats i Bevillnings-Utskottet. Då förelåg der en motion af en numera afliden ledamot af denna Kammare om åsättandet af en inregistreringsafgift å alla varor, som infördes i landet, till fem procent af deras värde. Inom Utskottet var jag jemte flera andra i minoriteten och hyllade den grundsats, som låg till grund för åsättande af inregistreringsafgift å alla varor, hvilka hit infördes. Till följd deraf reserverade jag mig mot Utskottets beslut och föreslog en dylik afgifts åsättande å bland andra varor spanmål, mjöl, jernmaskiner, med ett ord de flesta större artiklar. Då är likväl att märka, att landet nyss genomgått den mest långvariga och genomgripande industriella kris, som åtminstone de flesta af Kammarens nuvarande ledamöter upplefvat. Vi hade dessutom från föregående år en sorglig erfarenhet om, att statens inkomster voro otillräckliga, i det Riksdagen år 1879 i riksdagens elfte timma måste besluta att uppdraga åt Riksgäldskontoret att upptaga ett tillfälligt lån på 13 millioner kronor. När Utskottets betänkande kom till Riksdagens behandling, yrkades i begge Kamrarna bifall till reservationen. Denna Kammare biföll Utskottets afstyrkande hemställan, Andra Kammaren deremot reservationen. Vid gemensam votering blef resultatet, att en inregistreringsafgift sattes på hvetemjöl till 1 öre per kilogram och på majs till 1 1/2 öre per kilogram. Sistnämnda tull bifölls på grund deraf, att Utskottets dåvarande vice ordförande, som nu innehar ordförandeplatsen derstädes, uppgaf, att bränvinsbränningen i Blekinge skulle upphjelpas genom en sådan tullsats. — Året derpå ångrade han sig och afgaf en reservation mot majstullen. — Emellertid blef vid 1880 års riksdag detta hela resultatet af det då företagna anloppet, om jag så får kalla det. Redan två år derefter borttogos

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

dessas tullsatser; och hvilka voro väl företrädesvis de, som borttogo dem? Jo, just den stora majoriteten i Andra Kammaren. Jag bekänner att när jag ser tillbaka på hela denna tillställning, påminner jag mig lifligt det gamla latinska ordspråket. Parturiunt montes et nascitur ridiculus mus.

Nu frågar jag: Kan det vara skäl att börja om igen med samma tragedi? För min del skulle jag vilja vara med om en inregistreringsavgift å allt, som importeras, af åtskilliga skäl, som det nu icke lönar mödan att vidröra, då frågan redan är af Riksdagen definitivt afgjord. Deri ligger dock en grundsats, som genomgår det hela. Men kan det vara skäl att lösrycka de artiklar, om hvilka nu är fråga, för att åsätta dem tull? — Jag vill icke inlåta mig på den vidlyftiga frågan om hvem, som skall betala denna tull. — Någon måste naturligtvis betala den, då staten får in den. Om detta nu är köparen af varan i första hand eller konsumenten i sista hand eller mellanhänderna, derom kunna vi tvista i oändlighet. Men deremot skulle jag vilja fråga: Hvem vinner på denna tullsats? Sannerligen icke den mindre jordbrukaren! Detta har redan flera gånger uttalats, och en ärad talare, som på förmiddagen hade ordet, visade att prisskillnaden i olika delar af åtskilliga städer redan nu är mycket större än den prisskillnad, en så beskaffad tullsats skulle medföra. Nu frågar jag om verkligen den, som har några tunnor råg, låt vara femton eller tjugu tunnor, att sälja, vinner på denna tullsats? Den skulle då vara ett arcanum specificum, hvarigenom det svenska jordbruket skulle kunna uppbjelpas!

Jag skall icke upptaga Kammarens tid, efter allt det myckna, som redan här i ämnet talats, med att ingå i djupa undersökningar om jordbrukets betryckta ställning, och ännu mindre ämnar jag ingå i granskning af den dystra målning, som den förste talaren uppdrog för Kammaren. Deremot skall jag bedja att få nämna den erfarenhet, jag i detta afseende haft. Jag är industriidkare och har den jordbrukande svenska allmänheten till konsument, och anser detta vara en stor lycka. Jag har icke haft det ringaste skäl att beklaga mig eller märkt någon skillnad i afseende å åtgången af de varor, som vid fabriken produceras. Tvärtom skulle jag kunna med siffror visa, huru betydligt afsättningen inom landet tilltagit under alla dessa år, under hvilka, enligt hvad den förste talaren och åtskilliga andra med honom påstått, vi skulle hållit på med resan utför. Från Torneå till Ystad hafva vi att göra med åtminstone 1,500 till 2,000 handlande, och alla dessa hafva till afnämare hufvudsakligen svenska jordbrukare. Skulle det vara så, som den förste talaren så värtaligt men, enligt mitt förmenande, lyckligtvis icke i full öfverensstämmelse med verkliga förhållandet skildrade jordbrukets nuvarande ställning inom landet, huru är det då tänkbart, att konsumtionsförmågan i detta fall icke blott forfarit utan äfven ökat under de sista åren?

Bland andra dystra förespeglingar samme talare gjorde var äfven den, att kapitalet skulle dragit sig tillbaka från jordbruket äfvensom från industrien. Äro hans uppgifter i öfrigt lika ohäll-

bara som denna, så kunna vi taga sakerna lugnt. Officiella uppgifter visa, att oupphörligen nya aktieföretag komma till stånd. Långt ifrån att kapitalet dragit sig från jordbruket och industrien, är förhållandet det, att oändligt mycket större kapital deri nedlagts nu än exempelvis för tio eller femton år sedan. Möjligtvis är förhållandet ett annat på vissa orter inom landet; det kan jag icke bestrida. — För åtskilliga år sedan, då vi förehade frågan om skogssköfvingen i vårt land, påstod en representant i Andra Kammaren, af hvilken Kammare jag då var ledamot, att skogen i vårt land vore utdöd. Han befans vara från en trakt i Småland, der skogen verkligen var borta. Men med Skogsstyrelsens berättelser i händerna visade vi honom, att Skogsstyrelsen hade under sin vård och förvaltning mycket mera skog, och att de enskilde skötte sina skogar mycket bättre, än förut. Hans erfarenhet bevisade således ingenting för det hela. — Enligt min öfvertygelse förhåller det sig på samma sätt med jordbruket nu. Om den målning öfver jordbrukets betryckta ställning, som här uppdragits för oss, vore enligt med verkliga förhållandet, hvart skulle det då taga vägen med oss andra? Om vår modernäring behöfver skydd, huru skola då vi andra kunna reda oss?

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

Men nu återstår att afgöra, huru vida här verkligen är fråga om ett skydd för jordbruket. Det är detta jag vågar bestrida. Möjligtvis kan denna tullsats medföra en ökad inkomst för dem, som sälja tunnor i tusental, och jag vill visst icke missunna dem det; men att de mindre jordbrukarne skulle uppehållas och räddas från undergång derigenom att de få 1 kr. eller 1 kr. 20 öre mera per hundra kilogram råg, korn eller hvete och 2 kr. 50 öre mera per 100 kilogram mjöl och gryn, det återstår ännu att bevisa, och lyckligtvis kan det icke bevisas, ty jordbrukarne stå icke så osäkert, att de kunna räddas med en så obetydlig tullsats. Min öfvertygelse är, att om vi nu åsätta spannmål tull, skola vi ganska snart få se samma uppträde som för tre år sedan, eller att den tages bort kort efter det den blifvit åsatt; och hvad hafva vi då vunnit? Jo, detsamma som jag vann vid 1880 års riksdag, och det vill jag icke vara med om ännu en gång. —

Detta ämne är så vidlyftigt, att jag skulle kunna, om icke så värtaligt, åtminstone lika länge upptaga Kammarens tid, som den förste ärade talaren. Men jag vill nu endast tillägga, att jag för min del är långt ifrån att vara frihandlare. Det ligger i sakens natur, att jag såsom industriidkare har en naturlig böjelse för protektionism. Då man varit med i en industri, som varit uppbyggd under skydd, känner man bäst till, på huru svaga fötter man då står. Jag har varit med i en sådan industri 35 år och jag är tacksam för, att den nu står på säkrare fötter än före år 1851, då förbudet mot införsel af tyskt porslin togs bort. Under den tid jag varit med har tullen på den vara, jag tillverkar, nedsatts tre eller fyra gånger, men det oaktadt har afsättningen icke minskats utan tvärtom stigit. Och jag måste erkänna att den vägen är riktigare och bättre att komma på säkra fötter på, än att alltjemt begära skydd. Dock måste jag här vid lag göra Bevillnings-Utskot-

*Ifrågasatt
införelsestull
å spannmål.
(Forts.)*

tets ordförande den rättvisan, att han aldrig drifvit hårdt på att med ens göra stora steg. Jag upprepar ännu en gång, att en industriidkare måste vara protektionist; men just därför vill jag icke lägga på spannmål en tull, som om ett par år skulle komma att strykas och då kanske medföra olycksdiga följder.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Widén: Sedan diskussionen fortgått så länge, borde jag kanske icke begagna mig af min rätt till ordet, men af särskilda skäl har jag likväl ansett att jag bort göra det, framför allt för att få hembära Utskottet min tacksamhet därför, att det afstyrkt den motion, som blifvit framlagd till denna Riksdag, rörande påläggandet af tull å lifsmedel. Jag behöfver icke ingå på en närmare bevisning för riktigheten af den mening, jag omfattar. Utskottet har gjort det så tillräckligt och tillfredsställande, att något tillägg dertill från min sida icke kan komma i fråga. Men såsom en annan talare för sin del gjort förut, vill äfven jag få hänvisa på förhållandena i hemorten.

Herrarne känna mycket väl, att Norrland ännu icke kunnat uppdrifva sitt jordbruk till den fullkomning, att det förmår producera så mycket spannmål och andra jordbruksalster, som för ortens befolkning erfordras. Detta kan så mycket mindre ega rum, som i denna ort en betydande sågverksindustri och trävaruexport bedrifves, till följd hvaraf stora skaror af arbetare strömma till orten från alla delar af riket. Om nu Norrland icke kan producera tillräckligt med lifsmedel ens för den fasta befolkning, som der finnes, måste naturligtvis bristen blifva ännu mycket större, då man tager hänsyn till lifsmedelsbehovet hos dessa många arbetare, som hvarje sommar ankomma dit. Följden häraf är den, att spannmål och ärven andra lifsförnödenheter måste i stor mängd införas utifrån. Huru skulle nu den tull, som här blifvit föreslagen, komma att kännas i Norrland? Jo, såsom en mycket tung och bitter beskattning på hela ortens befolkning, framför allt den fattiga. Det är därför Norrlands riksdagsmän i båda Kamrarna erhållit adresser från hemorten, att de måtte begagna sina röster till att motsätta sig den af motionärerna föreslagna tullen å lifsförnödenheter. Jag anhåller vördsamt att få uppläsa det hufvudsakliga innehållet af det slut, hvartill man kommit på två stora folkmöten i Sundsvalls rådhus jemte ett sådant möte i Tunadal, i närheten af Sundsvall. I dessa möten hafva ortens förnämsta män af alla klasser deltagit, det ena mötet särskildt sammankallats af sju före detta riksdagsmän. Jag kan inskränka mig till meddelande af följande från den ena af dessa adresser:

“Enär lifsmedelstullar icke skola medföra fördel utan skada för provinsens jordbrukare;

enär af Sveriges öfrige jordbrukare blott ett fåtal, de större, skulle deraf draga fördel;

enär sådana tullar tydligen skulle skada all annan näring och handtering i vårt land samt ytterligare försvåra de mindre bemedlades och kroppsarbetarens villkor;

enär vi således anse de föreslagna tullsatserna icke allenast okloka utan äfven orättvisa;

anhåller mötet, att provinsens representanter så väl i Första som Andra Kammaren ville på det kraftigaste uttala sig *mot* föreslagna lifsmedelstullar samt till Kamrarne framföra denna mötets resolution.“-

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Vi höra här, huru som arbetare och andre från Norrland undanbedja sig lifsmedelstullar, enär de i strid med en föregående talare i denna Kammare icke kunnat finna annat, än att dessa tullar skola komma att fördyra lifsförnödenheterna och såmedelst skada flertalet samt gagna ett litet mindre tal. Detta är ock för mig en uppenbar och klar sak.

Äfven från social synpunkt tyckes mig påläggandet af ifrågavarande tull betänkligt under närvarande förhållanden. Ty om nu befolkningen i allmänhet uppfattar saken på oförmälda sätt, hvilken oroande inflytelse skola icke lifsmedelstullarne komma att utöfva på grannsämjan mellan fattig och rik. Dyrbar är samhällsfriden. Men icke befordras denna genom att fördyra lifsmedlen för de fattige, som hvarken hafva något att så eller skära, utan tvärtom måste köpa allt, hvad de behöfva till lifvets oundgängliga uppehälle. Tullar på öfverflödsvaror skulle jag för min del ej motsätta mig, men för tullar på lifsmedel må man förskona vårt folk i det längsta. Till sist må det tillåtas mig att antyda, att jordbrukarne, efter min mening, hafva att fullfölja en helt annan väg för att få hjälp från det betryck, hvaraf deras näring besväras, än den gamla, protektionistiska. Lofvärda ansträngningar hafva visserligen redan utvecklats för att fullkomna jordbruket och landthushållningen öfver hufvud. Också är väl icke så litet uträttadt till vår modernärings förbättring, särskildt i våra dagar. Öfver bristande understöd från det allmännas sida synes mig icke heller kunna klagas. Ty hvad äro anslagen till jordbruksingenjörer och landbruksskolor annat än åtgärder från regeringens och Riksdagens sida för att komma jordbruket och jordbrukarne till hjälp? Äfven de frikostiga årliga anslagen för våra jernvägar och kommunikationsmedel i öfrigt böra ju tjena våra landtbrukare till stort gagn, särskildt i fråga om afyttrandet af deras jordbruksalster. Må man veta att med affärsmässig omsigt och klok hushållning göra sig allt detta till godo och att än ytterligare fortgå på den vägen att bättra och fullkomna sig i sin hushållningskonst hvad som brister, men, så vidt möjligt, skona de fattige för skatter på lifvets nödtorft.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Grefve Strömfelt: Ehuru tiden är långt framskriden, skall jag bedja få yttra några ord i frågan; om jag dervid kommer att något nagelfara en del af Utskottets motivering, anser jag det icke vara mer än min skyldighet.

Under 30 år har nemligen den föreliggande frågan icke befunnit sig på en allvarsammare ståndpunkt än i närvarande stund.

Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)

Striden gäller här vår modernäring, som så småningom, efter all storartad utveckling, råkat i ett särdeles betryckt läge.

Men striden gäller på samma gång, efter min uppfattning, brytandet af ett sedan några decennier tillbaka inslaget system. Utgången af denna strid kan må hända blifva ödesdiger nog för den öfriga industri, som, frammanad och utvecklad af systemet, redan kämpat en lång kamp om och för sitt bestånd.

Fasthåller Riksdagen vid detta system och afslår de nu föreslagna spanmålstullarna, så har den öfriga industrien att befara, att den, som nu *icke* har skydd, också fortfarande kommer att få vara i saknad deraf och att den, som *har* skydd, så småningom får detta skydd borttaget, tör hända just af den industris målsmän, hvilka man, genom att vägra skydd i behofvets stund, djupt förnärmar.

Frågan är därför af det mest allmänna intresse, ehuru den för ögonblicket visserligen endast berör jordbruket.

Denna industri har, under för vårt land högst egendomliga ränteförhållanden, genom dyra penningar, genom många gånger opåkallad, oerhörd, ja hufvudlös import af spanmål, under många år nu kämpat en hård kamp. När jag nämner om egendomliga ränteförhållanden, ledes mitt minne tillbaka omkring nära 30 år. Många af herrarne påminna sig må hända, huru som, när räntan då var genom lag bunden till 6 procent med bevillningsafdrag, Riksbanken utlånade 10 millioner kronor emot 10 procent; och af detta lån användes mycket till utveckling af jordbruket. Jag tror knappast man kan uppsöka något dylikt i andra länder. Sedermera hafva tillkommit missväxtår — visserligen har icke, såsom en ärad talare från Norrland yttrade sig, det sistförflutna året gifvit ovanligt god skörd öfver hela landet, tvärtom har skörden delvis blifvit *mycket* klen — och till sist hafva prisen på landtmannaprodukter sjunkit så, att landtmannanäringens idkare med den ofantliga skuldsättning, som denna industri under sin utveckling periodiskt måste ikläda sig, och oaktadt alla redan vidtagna inskränkningar i driftomkostnader och lefnadsförhållanden — att dess idkare, säger jag, i åtskilliga delar af landet icke längre kunna fullgöra sina likvider.

Förtröstan och hopp hafva slutligen slocknat. Tusen sinom tusen jordegare, jordbrukare, allmogemän och jordbruksarbetare fordra nu, att Riksdagen skall beträda en annan väg. Mina Herrar, vägras denna fordran, fruktar jag att en jordbrukskris står för dörren, men icke en sådan, som den ärade talaren från Norrland antydde, nemligen att landtbrukarne skulle öfvergå från ett system till ett annat, utan en ren jordbrukskris.

Inträffar en sådan, kommer den ej mindre att sänka statens kredit än att kämbart ingripa i hvarje samhällslager.

Jag skulle kunna tala i timmar om detta ämne, men vill nu öfvergå till Utskottets föreliggande betänkande.

Utskottet yttrar på sidan 15:

”De grunder, på hvilka frihandelssystemet hvilat, hafva så ofta inom Riksdagen framhållits, att Utskottet trott sig icke be-

höfva här närmare sysselsätta sig med desamma. Att det friare varubytets verkningar för vårt land varit välgörande, torde vara af erfarenheten ådagalagdt.“

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Frihandelsteorien är såsom sådan fullkomligt riktig, men den har sina bestämda förutsättningar, hvilka vid tillämpningen blifva *vilkor*; finnas icke dessa vilkor tillstädes, så blir vid tillämpning hela teorien *opraktisk*, och allt opraktiskt i det praktiska lifvet leder till förderf och kan aldrig blifva "välgörande". Ett af frihandelsteoriens hufvudvilkor är att den skall icke endast allmänt erkännas utan äfven allmänt *tillämpas* — tillämpas vid det mellanfolkliga varuutbytet. Teorien fordrar således reciprocitet. Men detta hufvudvilkor har ännu aldrig förefunnits, och i detta nu hafva våra största grannstater öfvergifvit hela systemet och besträdt en motsatt väg. Nu är det endast vi — en liten nation — som fortfarande skola stå och buga oss inför en teori, som, utan att dess vilkor tillämpas, gerna kan kallas hufvudlös.

Såsom bekant, införde man hos oss i slutet af 50-talet frihandel inom åtskilliga områden. Brytningen helsades med glädje och förhoppning af mången, men den emotsågs med oro och bekymmer af andra. Erfarenheten har sedan dess skilt emellan dessa båda olika åsikter.

Systemet har utan tvifvel frambragt en för våra förhållanden ofantligt stor industri, en ofantlig företagsamhet; det har frambringat en dittills okänd prisbillighet på varor och en oerhörd konkurrens inom alla områden — men denna frihet har fört i släptåg marknadens slutliga öfverfyllande af alster, industriens så småningom deremot svarande afmattning och, inom vissa grenar, aftynande, sedan densamma icke längre förmår att samtidigt uthärda inhemsk och utländsk konkurrens på egen marknad, under det att samma industri, då den söker utländsk marknad, der får betala skatt i form af tull. Systemet har vidare medfört en sällspord oärlighet i handel ochandel, en skuldsättning för såväl producenter som konsumenter, sådan, att betalningsförmåga och dermed äfven köpförmåga sjunkit i en oroväckande grad. Penningtillgången, den är visserligen för det närvarande god, behovet af penningar, att åtminstone dermed drifva jordbruksindustrien, icke mindre, räntan för ögonblicket låg, men penningarne ligga inne i bankernas kassakistor och hos enskilde eller hafva sökt sig andra kanske till användning. Och hvarför? Jo emedan realsäkerheten redan är så anlitad, att den börjar tryta. Systemet har vidare frambragt en art köpmän som, — oberoende af stundens fordran på tillförsel — af vinsthopp, alldeles icke vinstkalkyl, såsom Utskottet säger, göra med lätthet affärer i alla möjliga brancher, till lika mycken skada för den naturliga handeln som för produktionen. Det är om denna art köpmän som Utskottet på ofvannämnda sida säger, att de "kunna härvid icke komma i betraktande", och vidare att den klagan, motionärerna fört, sannolikt vore öfverdrifven. Nej, Herrar utskottsledamöter! Denna art af köpmän, den *måste* tagas i betraktande, ty den är en kräftböld lika väl för handeln som för produktionen; och just dess

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

egenskap att vara en utaf systemet framkallad parasitväxt förmodar jag vara skälet till, att Utskottet med så lätt hand vidrört densamma. Slutligen hafva systemets verkningar sedan lång tid tillbaka drifvit en del af våra bästa och förmögnaste arbetare, först ur landet till ett annat, som skyddar arbetet, och derefter från landet till städerna. Hvarför? jo emedan jordbrukaren icke längre kan gifva dem sysselsättning.

Ät denna inflyttning från landsbygden har man här i landet på åtskilliga ställen gladt sig, särskildt i Stockholm; men England och London har dock för längesedan insett den förfärliga fara, som genom denna inflyttning hotar de större städerna; och jag är fullkomligt förvissad, att också en gång Stockholm icke skall komma att undgå densamma.

Om jag, som, i motsats till Utskottets flertal eller rättare till flertalet af Utskottets majoritet, under 30 år lefvat ute i det praktiska lifvet, derunder gjort dessa erfarenhetsrön af systemet, så må det ursäktas mig, om jag icke med Utskottet kan instämma i att systemets verkningar visat sig "*välgörande*".

Utskottet säger på sidan 13 i betänkandet, bland sina åtskilliga högst besynnerliga skäl för afslag — mig synes, de hellre tala för bifall, men om det må Kammarens ledamöter skilja: "De produktionsvilkor, som i Finland, Ryssland, Nordamerika och Ostindien förefinnas för sådana jordbruksalster, som till Sverige importeras, torde, om än i ett eller annat afseende fördelaktigare än hos oss, deremot i andra tvärt om vara de sistnämnda vida underlägsna."

Det förefaller som om Utskottet icke haft någon reda på hvad s. k. "svartjord" och s. k. "nyjord" betyda, liksom att Utskottet icke heller känt de dagsverkspris som, till exempel, i det inre af Ryssland äro gällande.

Särskildt i Ryssland, vår närmaste och största granne, och der öfverproduktion af spanmål är stor, der finnes denna "svartjord" öfver ofantliga arealer. Jordbruksarbetet å densamma inskränker sig till att så, mylla — ofta med mycket primitiva redskap — och skörda; gödsling är der ett okänt behof och lika så dyrbara ladugårdar. Denna jord frambringar det oaktadt sådana skördar, att ingen svensk jord någonsin kan lemna dylika, äfven när omständigheterna i öfrigt äro gynsamma. Skörden tillgår på följande sätt: Man hugger ut stora gator i rågfältet, ställer en lokomobil med tröskverk i midten på detsamma, uppbdar en massa folk för omkring 50 öres dagspenning, och dessa legohjon afmeja endast axen med handskära, lägga dem i korgar, som, fyllda, stjelpas i vagnar, hvilka föra innehållet till tröskverket. På detta sätt tröskas flere hundra tunnor råg på en dag, under det att vi, med vår långa balm, kunna tröska 30 å 40 tunnor; halmen bränner man upp på roten, och så är alltihop färdigt.

Kunna nu dessa produktionsvilkor jämföras med våra? Jag öfverlemnar det till hvar och en af Kammarens ledamöter att bedöma!"

Utskottet säger på ett annat ställe om anledningarna till svå-

righeten för jordbrukarne att finna afsättning för sina alster, att de "äro att söka icke blott i ökad produktion och lättade kommunikationer mellan vidt skilda länder, utan jemväl och i kanske väsentligaste mån uti en omfattande nedsättning i den allmänna konsumtionen".

Detta är ett allvarligt spörsmål.

I det sagda kan jag instämma med Utskottet, men jag går ännu längre. Jag tror, att så väl frihandelssystemets tillämpning i några länder som protektionens tillämpande i andra slutligen har frambringat en sådan produktion, att konsumtionen i den civiliserade världen icke längre förmår att förtära densamma.

Denna åsigt, mine Herrar, delas af mången med mig; och har jag rätt i den, då blir den afmattning, hvarom Utskottet talat, permanent under en följd af år och kanske en *lång* följd af år, intill dess de stora länderna i Europa (England, Frankrike, Tyskland och Ryssland) fullbordat sina nu började kolonisationsplaner och med vapenmakt eröfrat vilda stammar och nationer samt uppfövat deras matsmältningsförmåga så, att de slutligen på dem kunna kasta sin öfverproduktion!

Då frågar jag: om så är förhållandet, hur skall en liten stat under tiden kunna reda sig, om icke just genom att åtminstone till någon del reservera sin egen marknad för egna tillverkningar. Så hafva nu Ryssland och Frankrike gjort; och jag skulle mycket misstaga mig, om icke detta skett just genom öfvertygelsen, att det är nödvändigt för att finna afsättning för den produktion, som nu finnes inom deras egna länder, intill dess att nya konsumenter kunna anskaffas.

Vidare säger Utskottet, att "sjelfva spanmålsimporthandeln skulle lida", om man satte de tullar, hvarom nu är fråga. Utskottet säger nemligen: "Så måste sjelfva spanmålsimporthandeln och den deraf beroende skepps- och jernbanstrafiken deraf direkt lida och likaså många andra näringsgrenar, hvilka stå i samband med dessa. Och särdeles känbar blir denna inverkan för de talrika arbetarekretsar, som hafva sitt underhåll af handel, skeppsfart, jernbanstrafik m. m." Det är första gången, jag hör talas om att, om en transport befinnes för en näring vara icke allenast *obehöflig* utan äfven *skadlig*, transporten dock skall fortgå på näringens bekostnad. Jag trodde, att det var alldeles tvärtom, att transportmedlen vore till för industrien; men här säger Utskottet, att industrien är till för transportmedlen.

Till sist ber jag få påpeka hvad Utskottet säger på sidan 13 i betänkandet, der det heter: "Fast hellre måste det anses fullt öfverensstämmande med naturens egen anordning, att hvarje land till föremål för sin produktiva verksamhet väljer sådana, i afseende å hvilka det kan påräkna den bästa ekonomiska framgång. Om härigenom ensidighet i produktionen inträder, som ställer landet i visst beroende af andra länder för erhållande af mer eller mindre nödvändiga varor, så är detta beroende städse ömsesidigt och kan derföre endast befordra samfärdseln emellan folken." Detta är, efter mitt förmenande, den våldigaste af alla frihandels

*Ifrågasatt
införselestill
å spanmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

grundsatser, ty, utförd, måste den slutligen leda till de mindre folkens ruin, till att de slutligen icke längre kunna hålla sig uppe såsom sjelfständiga nationer. Utskottet vill dermed säga att, om icke en industri går med ekonomisk fördel utan tullskydd, man måste öfvergifva den och slå in på andra; och detta äfven med påföljd af "*ensidighet i produktionen*" och att man ställer sig "*i ett visst beroende af andra länder för erhållande af nödvändiga varor*".

Men hvad vill detta säga, och särskildt för oss? Jo, mine Herrar, att vi skulle ställa oss på den punkten, att, om en mäktig nation skulle blockera våra hamnar, vi *i brist på tillförsel af förnödenhetsvaror* skulle slutligen få tigga om nåd.

Kommer det derhän, skola nog våra mäktiga grannar icke länge vänta med att dela rofvet. Detta skulle således medföra fullkomlig osjelfständighet och en verklig *fara* för landet!

Protektionisten kan icke vara med om någotsådant. Han fordrar, att, så länge den bestående ordningen staterna emellan kan rubbas genom våld, hvarje land skall omhulda och befrämja alla industrigrenar, ju flere, ju bättre, som möjligen lemna produkter, hvaraf nationen kan vara i behof, om krig inträffar. Han gör detta för att stärka nationens förmåga af sjelfständighet och motståndskraft till det ögonblick, dess frihet på allvar hotas.

Man har sagt, att de begärda tullarna icke skulle verka synnerligen för jordbruket, emedan de vore så små. Jag medger detta; ty då jag är af den åsigten, att en stor del af dessa tullar måste af den utländske exportören betalas, så verka de visserligen icke mycket till prisets höjande; men de skulle i allt fall bringa den art af köpmän, hvarom jag förut talat, att antingen försvinna eller också öfvergå till verkliga köpmän; och vidare skulle dessa tullar hindra något som utgör nästan det svåraste trycket för jordbruket, nemligen "konsignationshandeln", de skulle verka såsom en regulator emellan behof och tillgång, och dermed vore redan mycket vunnet.

Det må nu gå hur det kan; jag skall med öfvertygelsens fulla värme lägga mitt *nej* emot Utskottets förslag.

Herr Bennich: Den siste ärade talaren är jag upprigtig tack skyldig för en öppenhet, hvilken jag icke fått röna från någon annan bland mina motståndare. Han har helt ärligt bekänt, att syftet med dessa nu föreslagna tullar är att bryta det system, som sedan 30 år varit rådande i Sverige, på det att icke de skyddstullar, som öfriga industrigrenar redan hos oss åtnjuta, skola i jordbrukarne få en fiende. Jag bekänner, att en större öppenhet hade jag aldrig väntat. Väl hade jag kunnat misstänka, att det verkligen fans en sådan tanke hos dem bland våra industribeskyddare, hvilka emot industriens naturliga intresse söka att få tillvägabragt tull på spanmål. Nu har man full visshet derom; och det gör frågan mycket klarare för en hvar, som fått del af en sådan bekännelse. Det är således icke därför att jordbruket är betryckt och bör hjälpas med dessa obetydliga tullafgifter; det är icke därför man nu vill åsätta dem, utan därför att man skall

få bundsförvandter hos jordbrukarne, på det att dessa sedermera skola upprätthålla skydd för de öfriga industriidkarne.

”Förstån I än eller hvad?”, säger Eddan! Den ärade talaren gick derefter in på att förklara vårt frihandelssystem — det förhatliga frihandelssystemet — och talade om hvad det medfört för följder. Industrien hade tillvuxit, det hade medfört stor företagsamhet och prisbillighet på tillverkningens alster; men medaljen hade också en främsida, ty marknaden hade blifvit öfverfylld, men icke genom frihandeln ensamt, utan lika mycket genom protektionismen, och slutligen hade uppstått en produktion, som öfverskridit konsumtionsförmågan! Fördelarne angaf han således bestå i en utvidgad industri och ökad företagsamhet. En annan talare, den förste på eftermiddagen, hvars föredrag jag med så mycket större uppmärksamhet åhörde som det otvifvelaktigt var formfulländadt och innebar åtskilliga mycket vackra saker, ehuru det nog fans ett och annat observandum att dervid göra, den förste talaren, säger jag, förklarade, att kapitalet och företagsamheten dragit sig tillbaka från industrien. Det är alldeles raka motsatsen mot hvad den siste ärade talaren sade. Denne talare beskyldde deremot det nu rådande systemet för något, som vore mycket olyckligt, nemligen att det framkallat en sällspord oärlighet i handel ochandel. Han måtte icke hafva lefvat på den tid, då vi hade ett förbudssystem här i landet. Jag tror dock, att intet system framkallat så mycken oärlighet och oredlighet som det gamla protektionistiska och prohibitivistiska systemet. Jag föreställer mig, att de herrar representanter, som hafva sina boningsorter på kusten, skola kunna någorlunda vitsorda, att förhållandena i handel ochandel på den tiden voro ohyggliga, jemförda med hvad de nu äro. Det var dock icke endast på kusterna, som de sorgliga verkningarne uppenbarade sig. Äfven inne i landet spårades de. Jag vill erinra om en liten episod från den tiden, som jag nu påminner mig och som kan belysa frågan. Vi hade nemligen hög tull på smör. Från Norrbotten och i synnerhet Haparanda tillfördes Stockholm oerhördt stora kvantiteter smör, alla åtföljda af produktionsbevis från tjenstemän och presterskap, med ett ord trovärdiga personer i Norrland, om att detta smör var produceradt i Sverige. Kvantiteterna befunnos dock så anmärkningsvärdt stora, att slutligen vederbörande anbefalde undersökning vid domstol angående produktionsbevisens äkt-het. Undersökningen inleddes, dagen för ransakningen var utsatt, och häradshöfdingen hade infunnit sig på tingsstället; men natten innan ransakningen skulle börja gjordes inbrott i häradshöfdingens rum, och alla produktionsbevisen blefvo bortstulna.

Det är *den* slags ärlighet, som det gamla protektionistiska systemet framkallade; andra exempel att förtiga!

Den siste ärade talaren anmärkte, jemte en kritik af Utskottets motivering, som jag icke vill följa, bland annat, såsom ett fel af Utskottet, att det framhållit att transportmedel, sådana som jernvägar och sjöfart, skulle komma att lida derigenom, att man hämmade den hittills tillåtna samfärdseln emellan länderna, och han frågade dervid: ”skall nu industrien uppehålla transportmedlen,

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

hvilka tillkommit för att hjälpa industrien? "Äro då icke jernvägsrörelsen och sjöfarten lika viktiga industrigrenar som hvilken annan handtering som helst? Inbringa då icke jernvägarne och sjöfarten millioner sinom millioner, och är det icke lika nyttigt och viktigt, att dessa inrättningar hafva sysselsättning som det att en fabrikant har sysselsättning? Är det icke för hela landet af största vikt, att dessa transportmedel icke komma att lida genom en ovis lagstiftning?

Hvad nu föreslagna spannmålstullar angår, medger jag gerna, att de i och för sig icke kunna vara så afskräckande, ehuru beloppen dock uppgå för den omalna spannmålen till 9 å 10 procent af varans värde, sådant detta för närvarande noteras, och för malen spannmål af hvete till nära 12 procent och för malen råg till omkring 19 å 20 procent. Följaktligen är det visserligen icke en ringa beskattning på bröd, på arbetarens bröd, som man nu vill pålägga.

Men jag skall bedja att få ur rent praktisk synpunkt erinra om ett förhållande, som icke får lemnas ur sigte, när man är inne på denna lagstiftning.

Vi hafva, som herrarne veta, en mellanrikslag, som efter min uppfattning och många andras varit till gagn för begge brödrarikena, en lag, som medgifver att svenska och norska naturalster och tillverkningar få tullfritt föras från det ena landet till det andra, och detta utan annat undantag, hvad angår nu ifrågavarande artiklar, än att spannmål, då den transporterades sjöledes från ena riket till det andra, skall äsättas half tull.

Nu har Norge en tull på spannmål af 22 öre per 100 kilo; och man har länge der klagat öfver en så ringa tullsats. Den tullsats, som här ifrågasättes, är 1 krona 20 öre för hvete och 1 krona för råg och korn, allt per 100 kilo; hvarjemte föreslås — och jag säger ingenting derom i förhållande till tullsatsen på rå spannmål — en tullsats på mjöl och gryn af 2 kronor 50 öre per 100 kilo.

Till följd af mellanrikslagens föreskrifter kan nu spannmål till Norge införas för 22 öre per 100 kilo. Den kan sedan der förmalas och sedermera såsom malen spannmål, såsom en norsk produkt, tillföras Sverige, landvägen utan all afgift och sjövägen mot half tull.

Jag föreställer mig, att en hvar skall inse, att om vårt land äfven skulle antaga de anspråkslösa (?) tullsatser på spannmål, malen och omalen, som reservanterna påyrkat, kunde följderna blifva, att den spannmål, som vi behöfva hemta från andra länder, skulle föras till norska hamnar, förmalas i Norge och sedan tillföras oss. Hela effekten af en sådan lagstiftning blefve då, att man gynnade norska statskassan och norska qvarnindustrien. Men hvem skyddade man? Icke skyddade man den svenske jordbrukaren eller den svenske qvarnegaren. För en sådan lagstiftning måste jag på det allvarligaste varna; den kunde leda till förhållanden, som man icke för närvarande tänkt sig och som måste framkalla miss-

belåtenhet, statsförlust och omgång i rörelsen — ur ingen synpunkt önskvärda resultat.

Men jag får lof att med anledning af reservationen fästa uppmärksamheten på något, som genomskimrar densamma. "Vi haiva derfor", säga reservanterna, "med särskildt afseende på nödvändigheten att, i fråga om rubbning uti bestående ekonomisk lagstiftning, förfara med *största betänksamhet*, förenat oss om att till Riksdagen hemställa", o. s. v. Hvad kan man läsa i dessa rader om den betänksamhet, med hvilken man bör slå in på en ny väg? Jo man kan deri läsa reservanternas sympati för det system, som nu börjat tillämpas i Tyskland och Frankrike och som så mycket blifvit berömdt. Man börjar med 1 kronas tull; två, tre år här-efter, då denna icke hjälper och landtbruket är lika tryckt som förut, måste man höja tullen till 2 å 3 kronor o. s. v. Och hvar är gränsen? Jag är icke af den meningen att 8 å 9 för att icke tala om 20 procent beskattning å en vara är likgiltig för konsumenten, allra minst när den träffar sådana nödvändighetsartiklar som de förnämsta lifsförnödenheterna. Jag tror tvärtom; jag har haft äran redan förut säga, att jag är öfvertygad derom, att denna beskattning träffar konsumenten i sista hand, herrar protektionister må säga hvad som helst. Men det stannar icke vid dessa 8 till 20 procent. Nej, har man kommit in på den vägen, skall man snart efter det första steget taga det andra, allt för att bibehålla det goda samförståndet med jordbrukarne, på hvilkas röster det kan komma att bero, huruvida tullskydd för industriens alster får bibehållas. Jag kan icke annat än se stora faror både för det närvarande och för framtiden i det förslag, herrar reservanter framställt, och måste på det allvarligaste motsätta mig hvarje tull på spanmål, vare sig malen eller omalen.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Rop hördes nu på proposition.

Herr Reuterswärd: Sedan den siste ärade talaren nyss förklarar, att han till följd af den näst föregående talarens yttrande först nu fått sjelfva saken klar för sig, och när så lyckligt är att han till följd af dessa upplysningar nu ej längre har några tvifvelsmål, så vill jag icke uppehålla Kammarerna med något vidare yttrande, utan anhåller att vi ju förr dess hellre måtte få votera i saken. Ty värr kunna vi icke öfvertyga den ene den andre.

Herr von Baumgarten: Jag skall icke upptaga tiden länge, men det är särskilda förhållanden, som göra att jag måste nu taga Kammarernas uppmärksamhet i anspråk. Jag har nemligen från Kronobergs läns hushållningssällskap erhållit underrättelse, att det enhälligt beslutit att söka verka för tullskydds införande, och det förklarar det nu rådande tillståndet omöjligt att längre uthärda. Dessutom har sekreteraren bifogat en massa petitioner i samma syfte med mångfaldiga underskrifter, som jag nu icke vill besvara med att uppläsa. Men med anledning häraf vill jag begagna tillfället och äfven tillkännagifva min ställning till denna

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

fråga. Jag vill då i första hand påpeka, att vid missväxtåret 1868 i Kronobergs län stort betryck var rådande. Så var väl äfven fallet på flere andra ställen i landet, ehuru den värsta svårigheten, som uppkom i följd af arbetsbrist, underlättades genom frivilliga bidrag. Tro herrarne icke att den största nöden vållades genom den af missväxten framkallade arbetsbristen och icke genom den direkta förlusten af en felslagen skörd. Så ofta jag återkommer till Danmark, hör jag der samma resignerade klagan öfver dåliga år för jordbruket. Man bygger intet, och den stora och lilla industrien ha ej sysselsättning. Det är på samma sätt med våra industriidkare och jordbrukare. De hafva nedlagt sina bästa krafter och sitt mesta kapital i företag, som ej längre bära sig, och kunna icke längre uthärda i kampen med andra nationer, som i alla afseenden äro lyckligare lottade än vi sjelfva. Är det meningen, att de skola gå under eller icke? Skola de icke hafva så mycket skydd, att de åtminstone kunna uthärda? Jag anser det vara en representants skyldighet att söka understödja näringarna i detta sträfvande. Från flera håll hafva vi hört arbetsklassens intresse af billiga lifsmedel såsom en ömmande omständighet anföras. Jag behjertar fullkomligt dess svårigheter, men jag frågar, om arbetsklassens ställning under dessa år blifvit så förbättrad? Åtminstone har i den socken, jag tillhör, fattigvården fått allt mer ökad betydelse, och ställningen är långt ifrån att vara så bra, som den borde vara. Mångfaldiga gånger har jag hört yttras af arbetare: "det gör ingenting, om vi få betala något mera för säden, blott vi få arbete. Om vi icke få arbete, huru skola vi då kunna lefva?" Frågan gäller icke blott de stora jordbrukarne utan äfven och i synnerhet de mindre. De större egendomarne grunda hufvudsakligen sina intågter på mejerihushållningen, men de mindre äro ännu hänvisade till att afyttra säd för att bereda sig inkomster. För min egen del kan jag med godt samvete afgifva mitt votum, emedan jag sjelf odlar mycket litet råg och korn utan för det mesta hafre. Någon fördel har jag således icke sjelf af de föreslagna tullarne.

Städerna äro de pulsådror, hvarifrån verksamheten strömmar ut till landets olika delar. Börjar lifvet på att tyna af, så iakttages detta förhållande bäst af dem, som bo längre från städerna. Om det ännu icke skett, så skall det icke dröja länge, förr än en liknande påtryckning skall låta känna sig äfven der.

Om icke anslagen till jernvägsbyggnader och de stora allmänna lånen vore, hvarigenom vi få in penningar i landet, huru skulle det då gå? Jag tror det skulle blifva ganska känbart, om dessa tillfällen till arbetsförtjenst upphörde, och vi skulle snarare komma till det resultat, till hvilket vi förr eller senare måste komma. Hvad dessa frihandelsidéer angår, så får jag erkänna, att äfven jag varit intagen af dem och ansett dem för den naturligaste sak i världen, men på senare tider har jag kommit till andra åsichter och jag tror att vi omöjligen i längden hårda ut, utan måste öfvergå till ett annat system.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Herr Borg: Jag lofvar att blifva mycket kort; jag vill blott bedja att få lägga herrarne på hjertat en sak, som äfven framkommit i åtskilliga af föregående talareshänförelser och hvilken jag anser vara af största vikt. Det är arbetarens ställning till den föreliggande frågan.

Den svenske jordbruksarbetarens, icke jordbesittarens, dagspenning kan i medeltal ej räknas högre än 1 krona 50 öre pr dag och det är godt, om han kan hafva så mycket. Stadsarbetaren förtjenar i allmänhet ej mer än 2 kronor om dagen; det vill säga 600 kronor om året. Jag frågar då herrarne, om det ej är tydligt och klart, att man genom att fördyra förevarande nödvändighetsvaror med 4 till 20 procent bereder arbetaren och hans familj en och annan svältdag om året. Jag ber tillika få påpeka konsekvensen af det protektionistiska systemet, enligt hvilket de relativt förmögna icke anses kunna skydda sig sjelfva mot utländsk täflan, utan behöfva statens hjälp. Hvad blir då nästa steg? Troligen det, att arbetarne begära skydd mot *kapitalet*, och då hafva vi socialismen såsom en följd af protektionismen. Man har under diskussionen återopat exemplet af en af Europas stormän, Bismarck; men man borde också omnämnt, att hans politik i Tyskland framkallat 600,000 socialister, hvilka i dess Riksdag insatt 24 representanter. Hvad det betyder vill icke jag här söka tolka; det får framtiden utvisa. Jag vill blott som ett motstycke till Bismarck anförä exemplet af en annan man, som var hans jemlike i snille, energi och mod, men såsom människa stod högt öfver honom, jag menar grefve Camillo Cavour, Italiens ryktbare befriare. Han yttrade nemligen i den italienska deputerade-kammaren: "Hon (protektionismen) utgår från fullkomligt samma grundsats som socialismen: återförd till sitt enklaste uttryck påstår hon styrelsens rätt och pligt att mellankomma vid kapitalets fördelning och användning, hon påstår, att styrelsen har till uppgift, till åliggande att sätta sin vilja, som antages vara mest upplyst, i stället för de enskildas fria vilja. Om dessa påståenden skulle erkännas som fastslagna och obestridda sanningar, ser jag icke, huru man skall svara de arbetande klasserna eller dem, som göra sig till deras målsmän, när de säga till styrelsen: Ni tror det vara eder rätt och pligt att mellankomma vid kapitalets fördelning och reglementera dess verkan, hvarför icke äfven mellankomma i produktionens andra afdelning, i arbetet? Hvarför icke reglera dagspenningen? Hvarför icke organisera arbetet? Sannerligen får man icke, om man går in på protektionismen, också gå in på de flesta, om ej alla, af socialisternas läror. Jag ber därför de motståndare, hvilka liksom jag anse för en heder att kallas konservativa, jag ber dem noga öfverväga dessa betraktelser. Jag ber dem väl undersöka, om icke protektionismen är den hörnsten, på hvilken socialismen uppför sina framskjutna verk mot den gamla sociala byggnaden."

Och härmed ber jag att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Ropen på proposition upprepades.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen: Då jag vid alla föregående riksdagar deltagit i öfverläggningarne rörande tullsatserna, vill jag icke heller i dag underlåta att till protokollet uttala min mening. Jag bibehåller den öfvertygelsen, som jag alltid haft, att sådana tullsatser som de ifrågavarande böra af en representation aldrig åsättas. Hufvudskälet är det, som af den andre talaren i ordningen så riktigt uttalades dermed, att sådana tullsatser verka såsom en progressiv beskattning nedåt, emedan de träffa ojemförligt mycket mer de obemedlade än de förmögne, alldenstund i den förres hushållning ingå de beskattade föremålen i vida större proportion än i den senares. Jag får äfven tillägga att jag motsätter mig denna åtgärd, därför att den enligt min öfvertygelse vilseleder jordbrukaren och ingifver honom den föreställningen, att bote-medlet finnes der det icke finnes, samt rigtar hans uppmärksamhet än längre från det håll der det bör sökas, och en sådan åtgärd från lagstiftningens sida är efter min öfvertygelse den farligaste af alla.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Detta anförande mottogs med talrika bifallsyttringar.

Herr Kockum: Då man nu i denna fråga talat hela dagen, hvarvid man snart sagdt ordat om allt möjligt annat, men icke om jordbruket, som frågan egentligen rör, må det tillåtas mig att i korthet yttra några ord, som beröra sjelfva hufvudfrågan.

Hvarför är det egentligen, som jordbruket befinner sig i en så betryckt ställning, hvaröfver nu allmänt klagas i alla civiliserade länder? Det må vara i gamla eller nya världen ända in i Minnesota och Dacota, öfver allt hör man precis samma klagan öfver de tryckta tiderna. Det är öfverproduktionens fel; så är åtminstone det allmänna talet. Men det är fråga, om det verkligen finnes någon öfverproduktion ännu. Europa kan nemligen ej föda sin befolkning, utan har under de senare 30 åren måst sända millioner menniskor till Amerika och Australien för att der odla jorden och dymedelst skaffa sig sjelfva födan samt sända öfverskottet till Europa; men tack vare de nu här rådande bättre sanitära förhållandena, hvarigenom befolkningen ökats i starkare proportion än förr, och icke minst den ökade vällefuden, så kan nu ej tillskottet ifrån Amerika och Australien vara tillräckligt utan måste också numera Ostindien anlitas. Att någon öfverproduktion härigenom har egt rum, är derföre ej bevisadt. Att stora quantiteter af icke blott spanmål utan ock af allehanda andra slag af jordbrukets alster ständigt tynga på världsmarknaden, har man att söka uti de bättre och hastiga kommunikationerna, hvarigenom icke allenast massor af dessa alster öväntadt hastigt komma ifrån producent till konsument utan ock deruti, att dessa massor i stället för att såsom förr en lång tid flyta på hafvet nu komma med mindre risk på ojemförligt kortare tid in uti magasinen. Såsom exempel torde jag få nämna, att då ett fartyg förr behöfde för att gå ifrån Bombay, Ostindiens största hveteexporthamn, till engelska kanalen

130 dagar, så verkställes nu denna resa genom Suezkanalen med lastångare på omkring 30 dagar och fall finnas på 22 dygn. Det betyder icke så litet, att i stället för hundra — såsom förut — nu tusentals ångbåtar äro redo att nästan ögonblickligen bringa den behöfliga varan in i konsumentens magasin. Deri ligger nog en orsak till betrycket. Det är icke blott spanmålsproduktionen, som lider af denna orsak, utan industrien i allmänhet. Allting kommer nu så ojemförligt hastigt mot förr konsumenten till handa, och den öfverfullhet på marknaden, som häraf följer, gör sig kännbar på alla områden. Genom dessa nyare kommunikationer tvingas må hända hvarje land att äfven vid jordbruket söka arbetets fördelning, d. v. s. olika länders jordbrukare få kanske kasta sig på någon viss specialitet för att kunna bestå i kampen om tillvaron, ty dagligen kommer spanmål i världsmarknaden från orter, der man för några få år sedan icke kunde drömma om sädesproduktion. Om herrarne erinra sig, är det icke mer än 30 år sedan en handfull guldgräfvare i Kalifornien höll på att svälta ihjel. Nu finnes deromkring 600,000 invånare, och derifrån skickas årligen hundratals laster af det bästa hvetet till Europa. Följden häraf är, att hvarje land måste producera hvad som bäst lämpar sig för dess förhållanden. Häremot lär troligen mången göra den invändning, att detta är en ren omöjlighet, det låter sig ej göra etc. etc.; för min del anser jag hvarken vetenskapen eller praktiken häremot lägga öfverstigliga hinder, och beder jag att få gå något tillbaka i tiden, dock ej längre, än att de flesta i denna Kammare kunna erinra sig detta förhållande.

Till för omkring 40 år sedan utgjorde nästan hela Europas, med undantag af Danmark och Holland, förnämsta ladugårdsskötsel af färskskötsel, och denna gick hufvudsakligast ut på att producera en fin ull; vid den tiden började ganska stora quantiteter ull komma ifrån La Platastaterna, senare ifrån Australien, Nya Zeeland och Kapkolonierna.

Hade man den gången velat meddelst tullar utestänga konkurrensen, så hade troligen eller helt säkert Europas jordbruk i närvarande tid stått på en vida lägre ståndpunkt än nu, och måhända också yllefabrikerna skulle hafva befunnit sig i Australien i stället för i Europa. Personligen har jag känt jordbrukare i Tyskland, hvilka envisades att tro på för ullproduktionen i Europa återkommande gynnsamma tider, men dessa, oaktadt de voro dugliga och intelligenta män,ingo under i kampen om tillvaron. Se här ligger uti mitt sätt att se saken en verklig fara för Sveriges jordbruk uti införandet af spanmålstullar.

En talare på östgötabanken sade, att Bevillnings-Utskottet icke hade reda på jordbruket utomlands, och visste ej "att Ryssland hade sin svarta jord, som år efter år lemnade de bästa skördar och äfven Amerika hade en jungfrulig jord, som med föga arbete lemnade en rik afkastning".

Då jag nu på stället i nästan alla Europas länder och i flera Amerikas stater studerat jordbruksförhållanden, så tror jag mig med lugn kunna bära beskylldningen för obekantskapen med andra

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
införelsestull
å spanmål.
(Forts.)*

länders jordbruksförhållanden. Tschernosem, den s. k. svarta jorden uti gouvernementet Orel intager i förhållande till Rysslands hela areal ett nästan obetydligt rum. Visserligen lemnar denna "svarta jord" skördar med ett ganska primitivt brukningssätt, men äfven der skulle man med bättre redskap och rationel brukningsmetod kunna frambringa långt starkare skördar. Dessutom börjar jorden bli fattig på kali, så att utan någon åtgärd för att afhjelpa denna brist är den icke för alltid absolut fruktbar. I Amerika kan man visserligen förvärfva god jord för några få dollars per acre, men jag får erinra att man ej i och genom ett dylikt billigt förvärf är alltid i stånd att producera billigt. Jordpriset är en obetydlighet i jemförelse med det arbete som derpå måste nedläggas; det är det som skapar det egentliga värdet. Den bästa jord, som är långt aflägsen från afsättningsorten eller kommunikationsled, är icke mycket värd. Den yppersta jord lemnar, huru billig den än må vara i inköp, ej någon afkastning, förr än den blifvit plöjd eller bearbetad, och kan dess fruktbarhet ej bibehållas, utan att de genom växterna beröfvade beståndsdelar åter tillföras jorden. Så t. ex. hafva stora sträckor af den en gång i Virginien så fruktbara jorden blifvit genom att i omkring 100 år hafva burit tobak och hvete blifvit nästan alldeles ofruktbar och äfven i andra af Amerikas stater har jag sett liknande förhållanden.

Det fans en författare, som för omkring 30 år sedan påpekade dessa förhållanden. Det var Justus von Liebig, som först från Giessen, sedan ifrån München skickade ut sina lärosatser om växternas sätt att erhålla sin näring ur jorden. Dessa lärosatser, för vidlyftiga här närmare beröra, väckte ett enormt uppseende ibland kemister, physiologer, nationalekonomer och jordbrukare inom Tyskland och England. Han visade redan då, att om Europa höll på med samma jordbrukssystem, som han kallade ett utplundringssystem, Raubwirthschaft, de dagar icke skulle vara aflägsna, då Europa icke längre kunde föda sin befolkning. Det skulle då gå samma öde till möte som det gamla Rom, hvars förfall till stor del berodde på att jordbruket försumrades; och han visar att med detta sätt att utsuga jorden skulle vi icke länge kunna existera.

Hvad jag härmed velat säga, är att vi böra följa de fingerisningar, som förhållandena och vetenskapen gifva vid handen. Det är icke brist på antydningar, men det är brist på folk, som kunna förstå dem. Låt oss försöka skaffa oss mer kunskaper i yrket och låt oss följa dessa fingervisningar, så kunna vi bibehålla vår jord i fruktbart skick och ej till kommandes lägten efterlemna en ofruktbar jord, utsugen af ensidig spanmålsodling.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Bexell: Jag anhåller få förena mig med dem, som yrkat bifall till reservanternas förslag.

Herr Carlsson, Lars: Jag skall icke upptaga Kammarens tid, utan anhåller endast att få till protokollet antecknadt, att jag yrkar bifall till reservationen.

Å nyo ljödo talrika rop på proposition.

Herr Casparsson: Herrarne behöfva icke ropa på proposition, ty i denna tryckande värme är det icke möjligt att längre hålla på att diskutera frågan. Jag har blott velat nämna, att jag från Upsala fabriks- och handtverksförenings styrelse mottagit en adress, innehållande en önskan, att länets representanter måtte medverka till de föreslagna tullsatserna. Jag anser mig skyldig omnämna detta; och denna adress är så mycket mer betydelsefull, som den just kommer från konsumenter, hvilka i denna deras egenskap skulle drabbas af de föreslagna förhöjningarna. Adressen lyder sålunda:

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

”Till Upsala läns riksdagsmän. Redan länge har en nästan allmän klagan höjts öfver det betryck och den aftyning, hvori en stor del af vårt lands industri befunnit och ännu befinner sig. Orsaken dertill har till hufvudsaklig del ansetts böra sökas i vår nu gällande tullagstiftning, som gifver industriidkaren i utlandet många fördelar framför den svenske och hvarigenom täflan med utlandet i industriellt hänseende betydligt försvårats för vårt eget land. Med anledning deraf har ock det under senare delen af förra året samlade industriidkaremötet beslutit att efter inhemtande af råd och upplysningar så väl från industri-, fabriks- och handtverksföreningar som från större och mindre industriidkare inom riket söka åstadkomma en revision af gällande tulltaxa. Detta har skett icke blott i näringsidkarnes, utan äfven i den stora allmänhetens intresse, som allt för ofta är benägen att tro, att den billiga och någon gång till utseendet öfverlägsna utländska varan är lika god som, om ej bättre, än den till det yttre stundom enklare inhemska tillverkningen. Att så dock vanligen ej är fallet, har erfarenheten småningom börjat lära den stora allmänheten, men mycket återstår ännu, innan denna allmänhet lär sig att till fullo uppskatta den inhemska varans värde och blir genomträngd af insigten om nyttan och nödvändigheten af att framför allt söka få det *svenska* arbetet erkändt, värderadt och användt.

Det nämndes här ofvan om sträfvandet från näringsidkarnes sida att söka åstadkomma en revision af nu gällande tulltaxa. Ett annat sådant sträfvande pågår för närvarande med stor liflighet i vårt land, nemligen frågan om skyddstull för jordbrukets alster. Nödvändigheten af en sådan tull framgår så mycket tydligare, som det ännu ej från något håll förnekats, att icke jordbrukets idkare för närvarande, och detta sedan flera år tillbaka, befinna sig i ett särdeles stort trångmål, förorsakadt af de alltmer fallande prisen på jordbrukets alster. Något snart slut på denna allvarliga kris är ej heller att förvänta, alldenstund den öfverproduktion af jordbrukets alster, som nu eger rum, allt fortfarande med de alltmer förbättrade kommunikationerna kommer att här göra sig gällande och detta desto mer, i ju högre grad andra länder genom åsatt tull söka att skydda sig mot denna öfversvämning. I de allra senaste dagarne har man ock sett, huru tvänne af jordens mäktigaste folk, nemligen Frankrike och Tyskland, vidtagit åtgärder till sitt skydd i detta afseende. Följden deraf kan med nödvändighet ej blifva någon annan än den, att, sedan spanmåls-

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

införseln till dessa länder genom de af dem vidtagna försigtighetsmått blifvit hejdad, Rysslands, Amerikas och Indiens öfverflöd kommer att ännu mer söka sig väg till våra hamnar. Och detta blir med så mycket större säkerhet fallet, som denna införsel ej på något sätt rättar sig efter befolkningens behof, utan hufvudsakligen är beroende af mer eller mindre lifliga handelsspekulationer, hvilka för den inhemska producenten göra prisen högst vacklande och osäkra och ofta tvinga honom att sälja sin spannmål under produktionspriset. Om dock af detta vunnes den fördelen, att lefnadskostnaderna för de öfriga klasserna i landet derigenom sänktes, så vore detta dock visserligen en fördel, ehuru dyrt köpt på bekostnad af den af landets stora flertal bedrifna modernäringen. Men olyckligtvis kan ej ens detta sägas vara fallet, alldestund åtminstone den stora mängden af förbrukare, som nödgas köpa sina förnödenheter i mindre kvantiteter, icke af denna ymniga införsel har någon fördel, utan stannar denna, som bekant och erkändt är, hos mellanhandlaren. En förständig husfader lemnar ej sitt hus och sin egendom öppna till byte för den förstkommande, utan sätter dem medelst lås och nycklar i säkerhet. På samma sätt är ock staten ej blott berättigad, utan äfven skyldig att handla. Särskildt för den stora klass af medborgare, som utgöras af Upsala fabriks- och handtverksförenings medlemmar och alla dess likar öfverallt i vårt land, vore ett sådant tillgodoseende af jordbrukets behof af desto större vigt, som det alltid i vårt land visat sig, att jordbruket är den näring, på hvars lyckliga ställning öfriga samhällsklassers ekonomiska väl är beroende, så att i sammanhang med jordbrukarens tryckta ställning äfven på samma gång de öfriga näringsidkarne inom landet se sin ställning försämrad, hvaremot denna väsentligen förbättras i sammanhang med jordbrukets framgång och blomstring och dess idkares förbättrade välstånd.

På dessa här ofvan nämnda skäl, hvartill, om utrymmet så medgäfv, skulle kunna läggas ytterligare ännu många andra af vigt, får Upsala fabriks- och handtverksförenings styrelse härmedelst hos Upsala läns riksdagsmän, hvilka äro de närmaste målsmännen för bevakande af länets intressen, vördsamt anhålla, att de med all den kraft och förmåga, som de såsom länets främste förtroendemän framför andra besitta, måtte verka för, att vid nu innevarande riksdag efter jordbrukarens behof afpassade tullsatser måtte för jordbrukets alster blifva bestämda.

Upsala den 4 Mars 1885.

H. J. Feith.

Föreningens Ordförande.»

Hvad sjelfva saken angår, vill jag endast i största korthet nämna att jag anser denna fråga vara för tidigt väckt, men jag är fullt öfvertygad att den skall återkomma. Här hafva nemligen tillkommit två nya faktorer: dels de nya länder, arbetande under mycket gynnsammare produktionsförhållanden, som inträdt i omedelbar konkurrens på den europeiska spannmålsmarknaden, dels de höjda tullsatser, hvarmed de stora, rika kulturländerna börjat omgifva sig. Om det för Sveriges jordbruk hittills varit vanskligt

att med fördel uthärda den fria konkurrensen, så måste sådant under de inträdda förändrade förhållandena, då de stora kulturländerna uppställa högre och högre skyddstullar, blifva mer och mer möjligt. Derföre *måste* frågan återkomma, och då, om jag lefver, träffas vi igen.

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Det är en uppgift i Utskottets betänkande, som jag icke kan underlåta att upptaga till granskning. Jag vill inskränka mig till denna enda. Utskottet har framkommit med ett äfventyrligt argument, då det sagt, att de föreslagna tullsatserna blott skulle komma de större, icke de mindre, jordbrukarne till godo. Att ett sådant motiv framställes vid arbetaremöten, eller i den lätta pressens alster, förvånar mig mindre, men att ett Riksdagens Utskott skall komma fram med ett dylikt motiv, det förvånar mig högeligen. Jag skall blott be att få anföra, huru fördelningen mellan större och mindre jordbrukare ställer sig enligt jordbruksstatistiken. Denna statistik upptager jordbrukarne i fyra kategorier, nemligen egare eller brukare af:

- 1:o) 4 tunnland och derunder;
- 2:o) 4   "   — 40 tunnland;
- 3:o) 40   "   — 200   ";
- 4:o) 200   "   och derutöfver.

Antalet egare och brukare uppgifves till i jemnadt tal 412,000 stycken.

I den lägsta kategorien befinner sig 29,4 procent, i den andra 60 procent, i den tredje 9,2 procent och i den sista, hvarunder de större jordinnehafvarne skulle räknas, 1 procent. Den odlade jorden utgör, enligt jordbruksstatistiken, på Sveriges 67,658 hemman i medeltal 88 tunnland på hvarje hemman. I den andra kategorien, uppgående till 60 procent af det hela, befinna sig således de små hemmansegarne, som hafva ett halft mantal och derunder. Kan nu någon menniska verkligen tro, att icke denna talrika klass af jordbrukare skulle hafva någon spanmål att afyttra? Uppgiften är i sig sjelf orimlig och den, som har någon erfarenhet om våra landtbruksförhållanden, vet, att detta icke håller streck.

Herr Söderberg: Jag har begärt ordet endast för att tillkännagifva så väl min som mina valmäns ställning till denna fråga, och jag får då upprigtigt tillstå, att alla, både industriidkare, arbetare och jordegare, med hvilka jag har samtalat i detta ämne, hafva med en mun sagt, att det är alldeles nödvändigt att vi få lämpliga skyddstullar. För mig är det öfverflödigt att vidare tala härom. Då våra motståndare lika väl som vi känna landets behof i denna fråga, kan jag icke förstå, hvarföre de skola vara så envisa i sitt motstånd. Jag skulle nästan kunna tro att de icke hafva något annat skäl dertill än möjligen en personlig ovilja till desse industriidkare och deras industri.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Ropen på proposition framträngde nu med ökad styrka.

*Ifrågasatt
införselstull
å spannmål.
(Forts.)*

Herr Widmark, Olof: Redan inom Utskottet framkastades ett klander mot majoriteten, som behagat säga, att de ifrågavarande tullsatserna endast skulle vara till fördel för de större jordegarne, samt förklarades denna uppgift vara vilseledande, och att, om man icke hade bättre motiv, så borde de helst uteslutas. Det är likväl ett obestriddigt faktum, att alla de många småjordegare, som icke i egentlig mening äro försäljare af spannmål, äro af hela denna fråga nästan fullkomligt oberörda, ty den vinst af tullskyddet, som de skulle kunna få genom den obetydliga försäljningen, blefve naturligtvis så godt som ingen. Då tullsatsen deremot måste verka till markegångstaxans höjande, skulle sådane smärre jordegare tillskyndas ökade utskylder, om tullsatserna infördes. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Äfven vid slutet af detta anförande hördes många af Kammarens ledamöter begära proposition.

Herr Biesert: Jag har icke begärt ordet för att förlänga diskussionen, hvilket endast vore ett upprepande af hvad förut blifvit anfördt, utan jag vill endast tillkännagifva, att jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att, då i afseende på den föredragna punkten olika yrkanden nu förelåge endast beträffande artiklarne *hvetet*, *omalet*, *råg*, *omalen*, *korn*, *omalet*, samt *mjöl och gryn af spannmål, alla slag*, det syntes redigast att först företaga denna del af punkten till afgörande samt derefter öfvergå till punktens återstående del, i afseende å hvilken numera blott vore yrkadt bifall till Utskottets hemställan.

Herr Grefven och Talmannen yttrade vidare, att beträffande de nyssnämnda särskilda artiklarna vore yrkadt, dels att Kammaren skulle bifalla hvad Utskottet i afseende på dem hemställt i förevarande punkt, dels ock af Herr *Dahl*, med hvilken flere ledamöter instämt, att Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan i denna del, skulle besluta införselstull för ifrågavarande artiklar till de belopp, som Herr *Dahl* i sin vid föreliggande betänkande fogade reservation föreslagit.

Härefter gjorde Herr Grefven och Talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden samt förklarade sig anse propositionen på bifall till Utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Flere ledamöter begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller 32 punkten i Bevillnings-Utskottets betän-

kande N:o 3, så vidt angår artiklarna *hvet*e, omalet, råg, omalen, korn, omalet, samt mjöl och gryn af spanmål, alla slag, röstar

*Ifrågasatt
införselstull
å spanmål.
(Forts.)*

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslår Kammarén punkten i denna del och besluter för nämnda artiklar följande tullafgifter vid införsel i riket:

för <i>hvet</i> e, omalet, per 100 kilogram	.....	kronor 1: 20.
„ <i>råg</i> , omalen, „ „ „	.....	„ 1: —
„ <i>korn</i> , omalet, „ „ „	.....	„ 1: —
„ <i>mjöl och gryn</i> af <i>spanmål</i> , <i>alla slag</i> „ „ „	.....	„ 2: 50.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—72;

Nej—52.

På härefter gjord proposition biföll Kammarén hvad Utskottet i öfrigt hemställt uti förevarande punkt.

Den vidare behandlingen af föreliggande betänkande uppsköts till morgondagens sammanträde.

På framställning af Herr Grefven och Talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle bland utskotts-betänkandena förekomma först Stats-Utskottets memorial N:o 24 och sist de utlåtanden, som denna dag bordlagts för andra gången.

Kammarén åtskildes kl. 10,27 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.